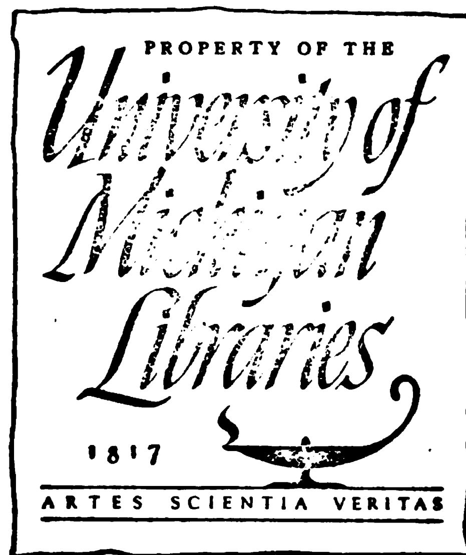

PROPERTY OF THE
University of Michigan Libraries
1817
ARTES SCIENTIA VERITAS

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ΛΟΙΜΟΣ·ΜΗΝΙΣ

HOMERA ILIADA

POMÓR·GNIEW

CRAC E

MDCC

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
ΛΟΙΜΟΣ·ΜΗΝΙΣ

HOMERA ILIADA·
POMÓR·GNIEW

CRACOVIAE

MDCCCCIII

ILIADA

TEXTUM GRAECUM RECOGNOVIT LEO STERNBACH, UNIVERSITATIS JAGELLONICAE PROFESSOR. ACCEDIT PARAPHRASIS ANNO 1846 A JULIO SŁOWACKI, POETA POLONO, CONFECTA. STANISLAUS WYSPIAŃSKI IMAGINES ADJUNXIT UNDECIM, QUIBUS HAEC ARGUMENTA ILLUSTRANTUR: 1-o ACHILLES IRA TENETUR. V. 1. 2-o MERCURIUS ANIMAS DEFUNCTORUM HEROUM AD ORCUM DEDUCIT. V. 3 SQ. 3-o APOLLO SAGITTAS PESTIFERAS CONICIT. V. 48—52. 4-o AGAMEMNO ACHILLEM COMPELLANS [V. 131 SQQ.] ET MENELAUS. 5-o ACHILLES FLAVA COMA A MINERVA PREHENDITUR. V. 197. 6-o THETIS EX UNDIS EMERSA FILIUM AMPLECTITUR. V. 359. 7-o AURORA, LUCIFER, VESPER, SOL. 8-o AURORA. V. 477. 9-o JUPPITER ET THETIS. V. 500. 10-o ET 11-o APOLLO IN OLYMPO CITHARAM TENENS. V. 603.

TEKST GRECKI OPRACOWAŁ LEON STERNBACH PROFESOR UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO. JAKO TEKSTU POLSKIEGO UŻYTO PARAFRAZY POETYCKIEJ JULIUSZA SŁOWACKIEGO Z R. 1846. TŁUMACZENIE TO, PIERWSZEJ KSIĘGI OD WIERSZA 1—492, PRZYTOCZONO Z TOMU I-GO DZIEŁ POŚMIERTNYCH WYDANYCH PRZEZ DRA A. MAŁECKIEGO WE LWOWIE 1885 R. ILLUSTRACYE W LICZBIE JEDENASTU RYSOWAŁ STANISŁAW WYSPIAŃSKI. PRZEDSTAWIONE W NICH SCENY SĄ NASTĘPUJĄCE: 1. GNIEW PELIDĘ PONOSI. W. 1. 2. HERMES WIEDZIE DUCHY BOHATERÓW DO GŁĘBIN HADESU. W. 3 N. 3. APOLLO RAZI GROTAMI POMORU. W. 48—52. 4. AGAMEMNON POWSTAJE NA ACHILLESA [W. 131 NN.] I MENELAUS. 5. ACHILLES, KTÓREGO PALLAS ZA WŁOSY WSTRZYMAŁA. W. 197. 6. THETIS Z FAL WYNURZA SIĘ KU SYNOWI. W. 359. 7. JUTRZENKA, PHOSPHOROS, HESPEROS, HELIOS. 8. JUTRZENKA. W. 477. 9. ZEUS I THETIS. W. 500. 10. I 11. APOLLO NA OLIMPIE. W. 603.

HOMEROWEJ
ILIADY
POMÓR·GNIEW

ΟΜΗΡΟΥ

ΙΛΙΑΣ·

ΛΟΙΜΟΣ·ΜΗΝΙΣ

Μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληιάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρί᾽ Ἀχαιοῖς ἄλγε᾽ ἔθηκεν,
πολλὰς δ᾽ ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ᾽ ἐτελείετο βουλή,
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἀτρείδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.
Τίς τάρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;
Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὃ γὰρ βασιλῆι χολωθεὶς
νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὦρσε κακήν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,
οὕνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
Ἀτρείδης· ὃ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ᾽ ἀπερείσι᾽ ἄποινα,
στέμματ᾽ ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιούς,
Ἀτρείδα δὲ μάλιστα δύω κοσμήτορε λαῶν·

Achilla gniew — i klęski zeń spadłe na Greków
Śpiewaj, bogini, bogów śpiewaczko i wieków:
Gniew śpiewaj, który w ciemne piekło zaprowadził
Tyle dusz i przed czasem tylu męży zgładził,
Na polach trupem całe położył zastępy,
Psy zwołał, i na ciała rzucił czarne sępy,
Przed losem i przed bożym upokorzył tronem,
Naprzód Achilla z czarnym skłóciwszy Memnonem.

Powiedz, w jakiej nieszczęsnej godzinie poczęta
Tylu nieszczęść przyczyna, ta kłótnia nieświęta?
Za jaką się swojego kapłana urazę
Mścił Apollo, okropną zwaliwszy zarazę
Na Greczyna obozy, tak że niesłychany
Był mór, i z trupów całe urosły kurhany?
A to wszystko, aby król krzywdzący kapłany
Ujrzał się sam — w cierpiącym ludu ukarany.

„Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι ἐυκνήμιδες Ἀχαιοί,
ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἱκέσθαι·
παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην· τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι
ἁζόμενοι Διὸς υἱὸν ἑκηβόλον Ἀπόλλωνα".
Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
αἰδεῖσθαί θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·
„μή σε, γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω
ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα.
μή νύ τοι οὐ χραίσμῃ σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρίν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ τηλόθι πάτρης
ἱστὸν ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν.
ἀλλ' ἴθι, μή μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὥς κε νέηαι".
Ὣς ἔφατ', ἔδδεισεν δ' ὁ γέρων καὶ ἐπείθετο μύθῳ·
βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.
πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἠρᾶθ' ὁ γεραιὸς
Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠύκομος τέκε Λητώ·
„κλῦθί μευ ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας
Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις,
Σμινθεῦ· εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
ἢ εἰ δή ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρί' ἔκηα
ταύρων ἠδ' αἰγῶν, τόδε μοι κρήηνον ἐέλδωρ·
τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν".
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων·
βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρ,
τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.
ἔκλαγξαν δ' ἄρ' ὀϊστοὶ ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
αὐτοῦ κινηθέντος· ὁ δ' ἤιε νυκτὶ ἐοικώς.
ἕζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἕηκε·
δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο.
οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο καὶ κύνας ἀργούς,
αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκὲς ἐφιεὶς
βάλλ'· αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί.
Ἐννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ᾤχετο κῆλα θεοῖο,
τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορὴν δὲ καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·
κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὁρᾶτο.

Stało się tak, że Chryzes, kapłan Apollina,
Któremu wzięta była przez Greki dziewczyna,
Jedynaczka, najmilsze dziecko, córka droga,
W płaczu wzniósł naprzód ręce, niosąc je do boga,
A potem się przed ludźmi rzucił na kolana, —
[Postać ojca, a w laury kapłańskie ubrana],
Wlokąc się z upodleniem i żebraczym wstydem
Za wszystkimi, najgłośniej krzycząc za Atrydem:

„O króle! o hetmany!" wołał, „niech wam Bogi
„Miasto upokorzone położą pod nogi!
„Niech wszystko podług myśli wam zdarzą i dadzą,
„I cało do ojczyzny miłej doprowadzą;
„Ale niech stąd z próżnymi rękami nie idę!

οἳ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς 'Αχιλλεύς·
„'Ατρείδη, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὀΐω
ἂψ ἀπανοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιμὸς 'Αχαιούς.
ἀλλ' ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα
ἢ καὶ ὀνειροπόλον — καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν —,
ὅς κ' εἴποι, ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος 'Απόλλων,
εἴ ταρ ὅ γ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται ἠδ' ἑκατόμβης·
αἴ κέν πως ἀρνῶν κνίσης αἰγῶν τε τελείων
βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι".
Ἤτοι ὅ γ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
Κάλχας Θεστορίδης οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
ὃς ᾔδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα,
καὶ νήεσσ' ἡγήσατ' 'Αχαιῶν Ἴλιον εἴσω
ἣν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος 'Απόλλων·
ὅ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
„ὦ 'Αχιλεῦ, κέλεαί με διίφιλε μυθήσασθαι
μῆνιν 'Απόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος.
τοὶ γὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον
ἦ μέν μοι πρόφρων ἔπεσιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν.
ἦ γὰρ ὀΐομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
'Αργείων κρατέει καί οἱ πείθονται 'Αχαιοί.
κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηι·
εἴ περ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
ἀλλά τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσσῃ,
ἐν στήθεσσιν ἑοῖσι. σὺ δὲ φράσαι, εἴ με σαώσεις".
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς 'Αχιλλεύς·
„θαρσήσας μάλα εἰπὲ θεοπρόπιον, ὅ τι οἶσθα·
οὐ μὰ γὰρ 'Απόλλωνα διίφιλον, ᾧ τε σύ, Κάλχαν,
εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
οὔ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
σοὶ κοίλῃς παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἢν 'Αγαμέμνονα εἴπῃς,
ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος 'Αχαιῶν εὔχεται εἶναι".
Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ηὔδα μάντις ἀμύμων·
„οὔ ταρ ὅ γ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται οὐδ' ἑκατόμβης,
ἀλλ' ἕνεκ' ἀρητῆρος, ὃν ἠτίμησ' 'Αγαμέμνων
οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα,
τοὔνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἑκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει.

„Oddajcie mi najmilszą córkę — Chryzeidę,
„Jeżeli nie z litości: złota wam odważę —
„Weźcie, lub was przed słońca obliczem zaskarżę...“

Krzyk był Greków i prawie jednomyślna zgoda,
Aby mu wrócić dziecko; lecz ojciec naroda,
Agamemnon, król dumny, w brance rozkochany,
Odepchnął klęczącego starca przed kolany
I rzekł: „Precz stąd, żebraku! włóczęgo i szpiegu!
„Precz od greckich namiotów i srebrnego brzegu!

οὐδ᾽ ὅ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,
πρίν γ᾽ ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἑλικώπιδα κούρην
ἀπριάτην, ἀνάποινον, ἄγειν θ᾽ ἱερὴν ἑκατόμβην
ἐς Χρύσην· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν".
Ἤτοι ὅ γ᾽ ὣς εἰπὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο· τοῖσι δ᾽ ἀνέστη
ἥρως Ἀτρείδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
πίμπλαντ᾽, ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην.
Κάλχαντα πρώτιστα κάκ᾽ ὀσσόμενος προσέειπε·
„μάντι κακῶν, οὔ πώ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπες·
αἰεί τοι τὰ κάκ᾽ ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
ἐσθλὸν δ᾽ οὐδέ τί πω εἶπες ἔπος οὐδ᾽ ἐτέλεσσας.
καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις,
ὡς δὴ τοῦδ᾽ ἕνεκά σφιν ἑκηβόλος ἄλγεα τεύχει,
οὕνεκ᾽ ἐγὼ κούρης Χρυσηΐδος ἀγλά᾽ ἄποινα
οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
οἴκοι ἔχειν. καὶ γάρ ῥα Κλυταιμήστρης προβέβουλα
κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὔ ἑθέν ἐστι χερείων,
οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὔτ᾽ ἂρ φρένας οὔτε τι ἔργα.
ἀλλὰ καὶ ὣς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ᾽ ἄμεινον·
βούλομ᾽ ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ᾽ ἑτοιμάσατ᾽, ὄφρα μὴ οἶος
Ἀργείων ἀγέραστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
λεύσσετε γὰρ τό γε πάντες, ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλῃ".
Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
„Ἀτρείδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
πῶς τάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;
οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήια κείμενα πολλά·
ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,
λαοὺς δ᾽ οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ᾽ ἐπαγείρειν.
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῷ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
τριπλῇ τετραπλῇ τ᾽ ἀποτίσομεν, αἴ κέ ποθι Ζεὺς
δῷσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι".
Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
„μὴ δ᾽ οὕτως, ἀγαθός περ ἐών, θεοείκελ᾽ Ἀχιλλεῦ
κλέπτε νόῳ, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
ἦ ἐθέλεις, ὄφρ᾽ αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ᾽ αὔτως
ἧσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ᾽ ἀποδοῦναι;
ἀλλ᾽ εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί,
ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·

„Jeżeli dbasz o głowę i o kości stare,
„Precz stąd — ani mi ufaj w święconą tyarę,
„Ani myśl, że na Bogów twoich zadrżę wzmiankę.
„Twoję córkę, a moję dziś miłosną brankę
„Chowam — skłonioną mojej potędze i woli —
„Aż ją czas... uwiędniałą na licu wyzwoli
„Z moich objęć i w korną służącą zamieni,
„Płeć pozbawiwszy bieli — a oko płomieni.
„A wtenczas... to dziś dziewczę kochane i młode
„Poślę do Argos... płótno myć i nosić wodę".
Rzekł; a kapłan milczący z pochyloną głową,
Smętny, do serca rdzenia rażony tą mową,

εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι·
ἢ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας ἢ Ὀδυσῆος
ἄξω ἑλών· ὁ δέ κεν κεχολώσεται, ὅν κεν ἵκωμαι.
ἀλλ᾽ ἤτοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις·
νῦν δ᾽ ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἅλα δῖαν,
ἐς δ᾽ ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ᾽ ἑκατόμβην
θείομεν, ἂν δ᾽ αὐτὴν Χρυσηίδα καλλιπάρῃον
βήσομεν· εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
ἢ Αἴας ἢ Ἰδομενεὺς ἢ δῖος Ὀδυσσεὺς
ἠὲ σύ, Πηλείδη, πάντων ἐκπαγλότατ᾽ ἀνδρῶν,
ὄφρ᾽ ἥμιν ἑκάεργον ἱλάσσεαι ἱερὰ ῥέξας“.
Τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
„ὤ μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
πῶς τις τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν
ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἶφι μάχεσθαι;
οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἕνεκ᾽ ἤλυθον αἰχμητάων
δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὔ τί μοι αἴτιοί εἰσιν·
οὐ γάρ πώ ποτ᾽ ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
οὐδέ ποτ᾽ ἐν Φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ
καρπὸν ἐδηλήσαντ᾽, ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ μεταξὺ
οὔρεά τε σκιόεντα θάλασσά τε ἠχήεσσα·
ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ᾽ ἀναιδές, ἅμ᾽ ἑσπόμεθ᾽, ὄφρα σὺ χαίρῃς,
τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα,
πρὸς Τρώων· τῶν οὔ τι μετατρέπῃ οὐδ᾽ ἀλεγίζεις·
καὶ δή μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
ᾧ ἔπι πόλλ᾽ ἐμόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν.
οὐ μὲν σοί ποτε ἶσον ἔχω γέρας, ὁππότ᾽ Ἀχαιοὶ
Τρώων ἐκπέρσωσ᾽ εὖ ναιόμενον πτολίεθρον·
ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάϊκος πολέμοιο
χεῖρες ἐμαὶ διέπουσ᾽· ἀτὰρ ἤν ποτε δασμὸς ἵκηται,
σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ᾽ ὀλίγον τε φίλον τε
ἔρχομ᾽ ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεί κε κάμω πολεμίζων.
νῦν δ᾽ εἶμι Φθίην δ᾽, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
οἴκαδ᾽ ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ᾽ ὀίω
ἐνθάδ᾽ ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν“.
Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
„φεῦγε μάλ᾽, εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται· οὐδέ σ᾽ ἔγωγε
λίσσομαι εἵνεκ᾽ ἐμεῖο μένειν· πάρ᾽ ἔμοιγε καὶ ἄλλοι,
οἵ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς.
ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι διοτρεφέων βασιλήων·

Odszedł... i brzegiem morza, gdzie o skalne ściany
Smętnie i głucho biły szumiące bałwany,
Szedł w myślach pogrążony, od świata daleki,
I tam, gdzie go nie mogły już usłyszeć Greki
A bóg Apollo jeden ojcowskiej się męce
Przypatrywał, do boga swego podniósł ręce
I zawołał: „O władco Smintu! urodzony —
„Stróżu Cylicki — z jasnej i świętej Latony!
„Ty, któremu Tenedu lud się kłania drżący,
„I tu i tam na moję ojczyznę świecący
„Boże! jeślim ja tobie z modlitwą i łzami

[αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.]
εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεός που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσί τε σῇς καὶ σοῖς ἑτάροισι
Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε· σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω
οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος. ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσηίδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηί τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἑτάροισι
πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηον
αὐτὸς ἰὼν κλισίην δέ, τὸ σὸν γέρας, ὄφρ' εὖ εἰδῇς
ὅσσον φέρτερός εἰμι σέθεν, στυγέῃ δὲ καὶ ἄλλος
ἶσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην".
Ὣς φάτο· Πηλείωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν,
ἢ ὅ γε φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὁ δ' Ἀτρείδην ἐναρίζοι,
ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
εἷος ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ἕλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος, ἦλθε δ' Ἀθήνη
οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἧκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.
στῆ δ' ὄπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἕλε Πηλείωνα,
οἴῳ φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὔ τις ὁρᾶτο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινὼ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν.
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
„τίπτ' αὖτ' αἰγιόχοιο Διὸς τέκος εἰλήλουθας;
ἦ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὀίω·
ᾗς ὑπεροπλίῃσι τάχ' ἄν ποτε θυμὸν ὀλέσσῃ".
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
„ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τὸ σὸν μένος, αἴ κε πίθηαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἧκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.
ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος μηδὲ ξίφος ἕλκεο χειρί·
ἀλλ' ἤτοι ἔπεσιν μὲν ὀνείδισον, ὡς ἔσεταί περ.
ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
καί ποτέ τοι τρὶς τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα
ὕβριος εἵνεκα τῆσδε. σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν".
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
„χρὴ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσσασθαι

„Opasywał ołtarze lauru girlandami,
„Jeślim tobie ofiary składał, starzec biały,
„Puśćże teraz na Greków twoje wszystkie strzały!“

Tak się modlił; i zaraz ćmy sakramentalne
Opuściły Olimpu mgły i czoła skalne.
Sam Apollo — ognistym łukiem jak obręczą

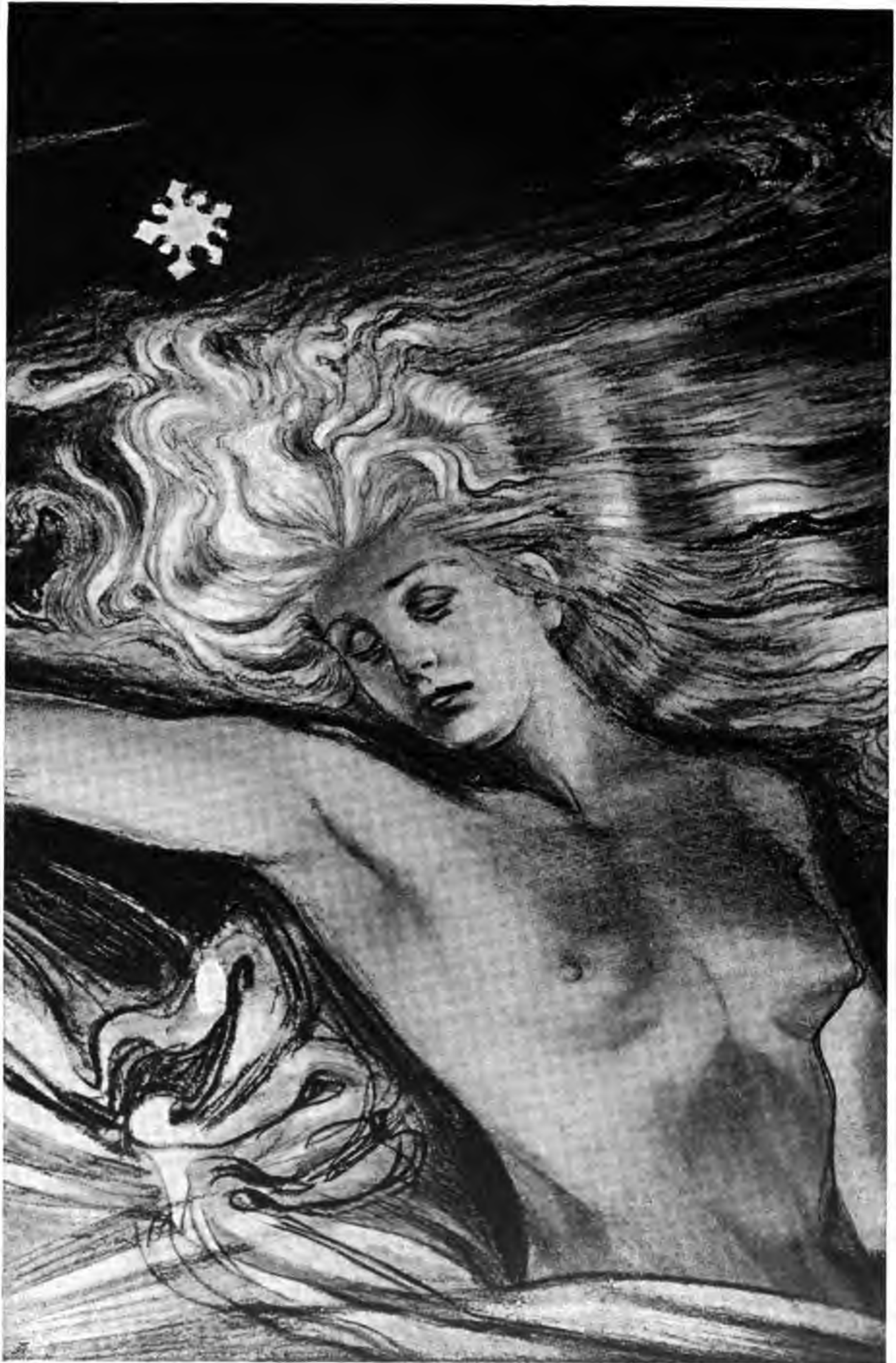
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὡς γὰρ ἄμεινον.
ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ".
Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρέῃ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
ἂψ δ' ἐς κουλεὸν ὦσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε
μύθῳ Ἀθηναίης. ἡ δ' Οὔλυμπον δὲ βεβήκει
δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.
Πηλείδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
Ἀτρείδην προσέειπε, καὶ οὔ πω λῆγε χόλοιο·
„οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῷ θωρηχθῆναι
οὔτε λόχον δ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν
τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κὴρ εἴδεται εἶναι.
ἦ πολὺ λώιόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι, ὅς τις σέθεν ἀντίον εἴπῃ.
δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
ἦ γὰρ ἂν Ἀτρείδη νῦν ὕστατα λωβήσαιο.
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι·
ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον· τὸ μὲν οὔ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν,
οὐδ' ἀναθηλήσει· περὶ γάρ ῥά ἑ χαλκὸς ἔλεψε
φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
ἐν παλάμαις φορέουσι δικασπόλοι, οἵ τε θέμιστας
πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὅρκος·
ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἵξεται υἷας Ἀχαιῶν
σύμπαντας· τότε δ' οὔ τι δυνήσεαι ἀχνύμενός περ
χραισμεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
χωόμενος, ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας".
Ὣς φάτο Πηλείδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ
χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἕζετο δ' αὐτός·
Ἀτρείδης δ' ἑτέρωθεν ἐμήνιε. τοῖσι δὲ Νέστωρ
ἡδυεπὴς ἀνόρουσε, λιγὺς Πυλίων ἀγορητής,
τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.
τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων
ἐφθίαθ', οἵ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο
ἐν Πύλῳ ἠγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἄνασσεν·
ὅ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
„ὢ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἱκάνει.
ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες,
ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,

Otoczony — w mgłach idzie, strzały na nim brzęczą
I smętną wróżbę niosą na doliny klęte;

Czoło boga ciemności chmurą obwinięte —
Pod nim flota, nad którą staje bóg wspaniały;
Łuk swój krzywy naciąga, srebrne puszcza strzały.
Naprzód muły oborne, i psy postrzelane
Padają, potem ludzie; powietrze rumiane
We mgłach ciężącą parą oddechy naciska —
Ciągły strzał szelest, ciągłe widać płomieniska.
Przez dziewięć dni i nocy trupy wożą blade,

εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,
οἳ περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἐστὲ μάχεσθαι.
ἀλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἐστὸν ἐμεῖο.
ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἠέ περ ὑμῖν
ἀνδράσιν ὡμίλησα, καὶ οὔ ποτέ μ' οἵ γ' ἀθέριζον.
οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε ποιμένα λαῶν
Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον.
κάρτιστοι δὴ κεῖνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
φηρσὶν ὀρεσκῴοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἐλθὼν
τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί·
καὶ μαχόμην κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγώ· κείνοισι δ' ἂν οὔ τις
τῶν οἳ νῦν βροτοί εἰσιν ἐπιχθόνιοι μαχέοιτο.
καὶ μέν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ.
ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὔμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθός περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην,
ἀλλ' ἔα, ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἷες Ἀχαιῶν·
μήτε σύ, Πηλεΐδη, 'θέλ' ἐριζέμεναι βασιλῆι
ἀντιβίην, ἐπεὶ οὔ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
εἰ δὲ σὺ κάρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ,
ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
Ἀτρεΐδη, σὺ δὲ παῦε τεὸν μένος· αὐτὰρ ἔγωγε
λίσσομ' Ἀχιλλῆι μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο."
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
„ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ' ὅδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὀΐω.
εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
τοὔνεκά οἱ προθέουσιν ὀνείδεα μυθήσασθαι;"
Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἠμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
„ἦ γάρ κεν δειλός τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι, ὅττι κεν εἴπῃς·
ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἔμοιγε
[σήμαιν'· οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι σοι πείσεσθαι. ὀΐω].
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·

χερσὶ μὲν οὔ τοι ἔγωγε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
οὔτε σοὶ οὔτε τῳ ἄλλῳ, ἐπεί μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
τῶν δ' ἄλλων ἅ μοι ἔστι θοῇ παρὰ νηὶ μελαίνῃ,
τῶν οὐκ ἄν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνώωσι καὶ οἵδε·
αἶψά τοι αἷμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί."
"Ὣς τώ γ' ἀντιβίοισι μαχησαμένω ἐπέεσσιν
ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
Πηλείδης μὲν ἐπὶ κλισίας καὶ νῆας ἐίσας
ἤιε σύν τε Μενοιτιάδῃ καὶ οἷς ἑτάροισιν·
Ἀτρείδης δ' ἄρα νῆα θοὴν ἅλα δὲ προέρυσσεν,
ἐς δ' ἐρέτας ἔκρινεν ἐείκοσιν, ἐς δ' ἑκατόμβην
βῆσε θεῷ, ἀνὰ δὲ Χρυσηίδα καλλιπάρῃον
εἷσεν ἄγων· ἐν δ' ἀρχὸς ἔβη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρὰ κέλευθα,
λαοὺς δ' Ἀτρείδης ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν.
οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον,
ἔρδον δ' Ἀπόλλωνι τεληέσσας ἑκατόμβας
ταύρων ἠδ' αἰγῶν παρὰ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο·
κνίση δ' οὐρανὸν ἷκεν ἑλισσομένη περὶ καπνῷ.
"Ὣς οἱ μὲν τὰ πένοντο κατὰ στρατόν· οὐ δ' Ἀγαμέμνων
λῆγ' ἔριδος, τὴν πρῶτον ἐπηπείλησ' Ἀχιλῆι,
ἀλλ' ὅ γε Ταλθύβιόν τε καὶ Εὐρυβάτην προσέειπε,
τώ οἱ ἔσαν κήρυκε καὶ ὀτρηρὼ θεράποντε·
„ἔρχεσθον κλισίην Πηληιάδεω Ἀχιλῆος·
χειρὸς ἑλόντ' ἀγέμεν Βρισηίδα καλλιπάρῃον·
εἰ δέ κε μὴ δώῃσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι
ἐλθὼν σὺν πλεόνεσσι· τό οἱ καὶ ῥίγιον ἔσται."
"Ὣς εἰπὼν προΐει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε.
τὼ δ' ἀκέοντε βάτην παρὰ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο,
Μυρμιδόνων δ' ἐπί τε κλισίας καὶ νῆας ἱκέσθην.
τὸν δ' εὗρον παρά τε κλισίῃ καὶ νηὶ μελαίνῃ
ἥμενον· οὐδ' ἄρα τώ γε ἰδὼν γήθησεν Ἀχιλλεύς·
τὼ μὲν ταρβήσαντε καὶ αἰδομένω βασιλῆα
στήτην οὐδέ τί μιν προσεφώνεον οὐδ' ἐρέοντο·
αὐτὰρ ὃ ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσὶ φώνησέν τε·
„χαίρετε κήρυκες, Διὸς ἄγγελοι ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν·
ἆσσον ἴτ'. οὔ τί μοι ὔμμες ἐπαίτιοι, ἀλλ' Ἀγαμέμνων,
ὃ σφῶι προΐει Βρισηίδος εἵνεκα κούρης.
ἀλλ' ἄγε διογενὲς Πατρόκλεις ἔξαγε κούρην

Nareszcie dziesiątego dnia zwołują radę,
Na którą sprasza Achil, syn srebrnej Tetydy,
Przez Junonę natchnięty, i tak na Atrydy,
Króle wyprawy, zaraz powstający z góry:

„Długoż tak, zapatrzeni na Trojańskie mury,
„Na tym fatalnym brzegu mamy podle ginąć?
„Nie lepiej nam do miłej ojczyzny odpłynąć,
„Póki mamy do rudla ludzi i do wiosła,

καί σφωιν δὸς ἄγειν. τὼ δ᾽ αὐτὼ μάρτυροι ἔστων
πρός τε θεῶν μακάρων πρός τε θνητῶν ἀνθρώπων
καὶ πρὸς τοῦ βασιλῆος ἀπηνέος, εἴ ποτε δ᾽ αὖτε
χρειὼ ἐμεῖο γένηται ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι
τοῖς ἄλλοις· ἦ γὰρ ὅ γ᾽ ὀλοιῇσι φρεσὶ θύει,
οὐδέ τι οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω,
ὅππως οἱ παρὰ νηυσὶ σόοι μαχεοίατ᾽ Ἀχαιοί".
῝Ως φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ᾽ ἑταίρῳ,
ἐκ δ᾽ ἄγαγε κλισίης Βρισηίδα καλλιπάρῃον,
δῶκε δ᾽ ἄγειν. τὼ δ᾽ αὖτις ἴτην παρὰ νῆας Ἀχαιῶν,
ἡ δ᾽ ἀκέουσ᾽ ἅμα τοῖσι γυνὴ κίεν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
δακρύσας ἑτάρων ἄφαρ ἕζετο νόσφι λιασθεὶς
θῖν᾽ ἐφ᾽ ἁλὸς πολιῆς, ὁρόων ἐπ᾽ ἀπείρονα πόντον·
πολλὰ δὲ μητρὶ φίλῃ ἠρήσατο χεῖρας ὀρεγνύς·
„μῆτερ, ἐπεί μ᾽ ἔτεκές γε μινυνθάδιόν περ ἐόντα,
τιμήν πέρ μοι ὄφελλεν Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξαι
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης· νῦν δ᾽ οὐδέ με τυτθὸν ἔτισεν.
ἦ γάρ μ᾽ Ἀτρείδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
ἠτίμησεν· ἑλὼν γὰρ ἔχει γέρας, αὐτὸς ἀπούρας".
῝Ως φάτο δάκρυ χέων, τοῦ δ᾽ ἔκλυε πότνια μήτηρ
ἡμένη ἐν βένθεσσιν ἁλὸς παρὰ πατρὶ γέροντι.
καρπαλίμως δ᾽ ἀνέδυ πολιῆς ἁλὸς ἠύτ᾽ ὀμίχλη,
καί ῥα πάροιθ᾽ αὐτοῖο καθέζετο δάκρυ χέοντος,
χειρί τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε·
„τέκνον, τί κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἵκετο πένθος;
ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἄμφω".
Τὴν δὲ βαρὺ στενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
„οἶσθα· τί ἦ τοι ταῦτ᾽ εἰδυίῃ πάντ᾽ ἀγορεύω;
ᾠχόμεθ᾽ ἐς Θήβην ἱερὴν πόλιν Ἠετίωνος,
τὴν δὲ διεπράθομέν τε καὶ ἤγομεν ἐνθάδε πάντα.
καὶ τὰ μὲν εὖ δάσσαντο μετὰ σφίσιν υἷες Ἀχαιῶν,
ἐκ δ᾽ ἕλον Ἀτρείδῃ Χρυσηίδα καλλιπάρῃον.
Χρύσης δ᾽ αὖθ᾽ ἱερεὺς ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος
ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ᾽ ἀπερείσι᾽ ἄποινα,
στέμματ᾽ ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιούς,
Ἀτρείδα δὲ μάλιστα δύω κοσμήτορε λαῶν.
ἔνθ᾽ ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
αἰδεῖσθαί θ᾽ ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·

„Niż czekać, ażby trupem zaraza wyniosła
„Ostatki ludu, Troi mieczem niewycięte?
„Wezwijcie też nareszcie jakie ludzie święte,
„Wezwijcie tu proroki: niech powiedzą, czemu
„Kazał nas Pan Bóg słońcu zarażać złotemu;
„A odkrywszy przyczynę, niech lekarstwo dadzą
„I snów się o to, z Boga idących, poradzą!
„A jeżeli to grzechy nasze temu winne:

ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε.
χωόμενος δ' ὁ γέρων πάλιν ᾤχετο· τοῖο δ' Ἀπόλλων
εὐξαμένου ἤκουσεν, ἐπεὶ μάλα οἱ φίλος ἦεν·
ἧκε δ' ἐπ' Ἀργείοισι κακὸν βέλος· οἱ δέ νυ λαοὶ
θνῇσκον ἐπασσύτεροι, τὰ δ' ἐπῴχετο κῆλα θεοῖο
πάντῃ ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν. ἄμμι δὲ μάντις
εὖ εἰδὼς ἀγόρευε θεοπροπίας ἑκάτοιο.
αὐτίκ' ἐγὼ πρῶτος κελόμην θεὸν ἱλάσκεσθαι·
Ἀτρείωνα δ' ἔπειτα χόλος λάβεν, αἶψα δ' ἀναστὰς
ἠπείλησεν μῦθον, ὃ δὴ τετελεσμένος ἐστίν.
τὴν μὲν γὰρ σὺν νηὶ θοῇ ἑλίκωπες Ἀχαιοὶ
ἐς Χρύσην πέμπουσιν, ἄγουσι δὲ δῶρα ἄνακτι·
τὴν δὲ νέον κλισίηθεν ἔβαν κήρυκες ἄγοντες
κούρην Βρισῆος, τήν μοι δόσαν υἷες Ἀχαιῶν.
ἀλλὰ σύ, εἰ δύνασαί γε, περίσχεο παιδὸς ἑῆος·
ἐλθοῦσ' Οὔλυμπον δὲ Δία λίσαι, εἴ ποτε δή τι
ἢ ἔπει ὤνησας κραδίην Διὸς ἠὲ καὶ ἔργῳ.
πολλάκι γάρ σεο πατρὸς ἐνὶ μεγάροισιν ἄκουσα
εὐχομένης, ὅτ' ἔφησθα κελαινεφέϊ Κρονίωνι
οἴη ἐν ἀθανάτοισιν ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι,
ὁππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι,
Ἥρη τ' ἠδὲ Ποσειδάων καὶ Παλλὰς Ἀθήνη.
ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐλθοῦσα, θεά, ὑπελύσαο δεσμῶν,
ὦχ' ἑκατόγχειρον καλέσασ' ἐς μακρὸν Ὄλυμπον,
ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίων'· ὁ γὰρ αὖτε βίῃ οὗ πατρὸς ἀμείνων·
ὅς ῥα παρὰ Κρονίωνι καθέζετο κύδεϊ γαίων.
τὸν καὶ ὑπέδδεισαν μάκαρες θεοὶ οὐδέ τ' ἔδησαν.
τῶν νῦν μιν μνήσασα παρέζεο καὶ λάβε γούνων,
αἴ κέν πως ἐθέλῃσιν ἐπὶ Τρώεσσιν ἀρῆξαι,
τοὺς δὲ κατὰ πρύμνας τε καὶ ἀμφ' ἅλα ἔλσαι Ἀχαιοὺς
κτεινομένους, ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος,
γνῷ δὲ καὶ Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
ἣν ἄτην, ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν".
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα·
„ὤ μοι, τέκνον ἐμόν, τί νύ σ' ἔτρεφον αἰνὰ τεκοῦσα;
αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων
ἧσθαι, ἐπεί νύ τοι αἶσα μίνυνθά περ, οὔ τι μάλα δήν·
νῦν δ' ἅμα τ' ὠκύμορος καὶ ὀϊζυρὸς περὶ πάντων

„Pobijemy ofiarą barany niewinne,
„Cielce tłuste, a Boga łaskę ubłagamy,
„Że zdejmie te ze słońca i ciał sine plamy“.
To rzekł i siadł; — a Kalchas, ksiądz grecki sędziwy,
Pan ofiar i rozlewacz przeświętej oliwy,
Jasnowidzący starzec, któremu mogiła
Nigdy nic nie wydarła i nie zostawiła,
Bo przeszłości i całej przyszłości był świadom —
Wstał — i trwożny, bo nie śmiał rycerskim się radom
Wręcz sprzeciwiać... takimi słowy odpowiedział:

„Achillesie, kochanku Bogów! gdybyś wiedział,
„Jaką na grzechy nasze Bogi patrzą twarzą,
„Przez co znienawidziły, za co morem karzą,
„Zadrżałbyś! Lecz po wiedzę tych rzeczy nie sięgniesz;
„Chyba mi tu na głowę i na miecz przysięgniesz,

ἔπλεο· τῷ σε κακῇ αἴσῃ τέκον ἐν μεγάροισιν.
τοῦτο δέ τοι ἐρέουσα ἔπος Διὶ τερπικεραύνῳ
εἶμ' αὐτὴ πρὸς Ὄλυμπον ἀγάννιφον, αἴ κε πίθηται.
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι
μήνι' Ἀχαιοῖσιν, πολέμου δ' ἀποπαύεο πάμπαν·
Ζεὺς γὰρ ἐς Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
χθιζὸς ἔβη κατὰ δαῖτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἕποντο·
δωδεκάτῃ δέ τοι αὖτις ἐλεύσεται Οὔλυμπον δέ,
καὶ τότ' ἔπειτά τοι εἶμι Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ
καί μιν γουνάσομαι, καί μιν πείσεσθαι ὀΐω".
„Ὣς ἄρα φωνήσασ' ἀπεβήσετο, τὸν δ' ἔλιπ' αὐτοῦ
χωόμενον κατὰ θυμὸν ἐυζώνοιο γυναικός,
τήν ῥα βίῃ ἀέκοντος ἀπηύρων. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ἐς Χρύσην ἵκανεν ἄγων ἱερὴν ἑκατόμβην.
οἳ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο,
ἱστία μὲν στείλαντο, θέσαν δ' ἐν νηὶ μελαίνῃ,
ἱστὸν δ' ἱστοδόκῃ πέλασαν προτόνοισιν ὑφέντες
καρπαλίμως, τὴν δ' εἰς ὅρμον προέρεσσαν ἐρετμοῖς.
ἐκ δ' εὐνὰς ἔβαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι' ἔδησαν·
ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,
ἐκ δ' ἑκατόμβην βῆσαν ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι·
ἐκ δὲ Χρυσηὶς νηὸς βῆ ποντοπόροιο.
τὴν μὲν ἔπειτ' ἐπὶ βωμὸν ἄγων πολύμητις Ὀδυσσεὺς
πατρὶ φίλῳ ἐν χερσὶ τίθει, καί μιν προσέειπεν·
„ὦ Χρύση, πρό μ' ἔπεμψεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
παῖδά τε σοὶ ἀγέμεν Φοίβῳ θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
ῥέξαι ὑπὲρ Δαναῶν, ὄφρ' ἱλασόμεσθα ἄνακτα,
ὃς νῦν Ἀργείοισι πολύστονα κήδε' ἐφῆκεν".
„Ὣς εἰπὼν ἐν χερσὶ τίθει, ὁ δὲ δέξατο χαίρων
παῖδα φίλην. τοὶ δ' ὦκα θεῷ κλειτὴν ἑκατόμβην
ἑξείης ἔστησαν ἐύδμητον περὶ βωμόν,
χερνίψαντο δ' ἔπειτα καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο.
τοῖσιν δὲ Χρύσης μεγάλ' εὔχετο χεῖρας ἀνασχών·
„κλῦθί μευ ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας
Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις·
ἠμὲν δή ποτ' ἐμεῦ πάρος ἔκλυες εὐξαμένοιο,
τίμησας μὲν ἐμέ, μέγα δ' ἴψαο λαὸν Ἀχαιῶν·
ἠδ' ἔτι καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήηνον ἐέλδωρ·
ἤδη νῦν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἄμυνον".
„Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.

„Że co powiem, rozkrywszy tajemnicze światy,
„Choćby to obraziło króle i magnaty, ...
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

To rzekł prorok; a zaraz się w Agamemnonie
Złość zapaliła: powstał na błyszczącym tronie,
Pociemniał... pierś charknęła — oczy zapalone
Jak u psa pokazały w gałkach skry czerwone,
I tak straszliwy stojąc, z błyskawicą w oku
Zawołał: „O przeklęty nieszczęścia proroku,
„Którego spróbowałem nędzny tyle razy,
„Wieczny wróżbiarzu nieszczęść — i plag — i zarazy!
„Jeszczeż i teraz język rozwiązałeś na to,
„Śmiały starcze, abyś mię z wojskiem i armatą
„Poróżnił?... aby znowu przeciw mojej głowie
„Jęli wierzgać i bunty podnosić Grekowie?
„Patrz, co mówisz... widzicie sztukę tego dziada?
„Oto na mnie jednego całą winę składa!
„Oto ja gniewu Bogów winien — syn szatana!
„Za to, żem słonecznego obraził kapłana,
„Żem ku brance nachylon, uwiedzion pieszczotą —
„Nie chciał oddać niebieskiej dziewczyny za złoto...
„Prawda! bo mi też drogie to nieporównane
„Dziecko, sztuk umiejętne — białe i różane...
„Ani mię Klitemnestra, gdym ją brał dziewicą,
„Nie zczarowała taką wonią — błyskawicą,
„Jako ta, wzięta ojcu gwałtem panna biała;
„Wszakże... gdyby dziś sprawa nasza na tem stała,
„Abym ja miłośnicy tej ustąpił komu,
„Zgodzę się: niech ma ojciec! niech wraca do domu,
„Jeśli tego wymaga sprawa pospolita —
„Choć kochana, choć moja, choć mieczem zdobyta,
„Niech idzie!... Słusznaż jednak jest rzecz, mówcie sami,
„Abym ja jeden, pierwszy wódz i król nad wami,
„Miał utratę? i wszemu panując ludowi,
„Sam jeden próżne serce miał — i namiot wdowi?...
„Byćże to może, aby bez żadnej nagrody
„Król został — i ponosił wszystkie wasze szkody?

αὐτὰρ ἐπεί ῥ' εὔξαντο καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο,
αὐέρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
μηρούς τ' ἐξέταμον κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν
δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.
καῖε δ' ἐπὶ σχίζῃς ὁ γέρων, ἐπὶ δ' αἴθοπα οἶνον
λεῖβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.
αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη καὶ σπλάγχν' ἐπάσαντο,
μίστυλλόν τ' ἄρα τἆλλα καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν
ὤπτησάν τε περιφραδέως ἐρύσαντό τε πάντα.
αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνου τετύκοντό τε δαῖτα,
δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο,
νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν·
οἳ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο
καλὸν ἀείδοντες παιήονα κοῦροι Ἀχαιῶν,
μέλποντες ἑκάεργον, ὃ δὲ φρένα τέρπετ' ἀκούων.
ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
δὴ τότε κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηός.
    Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
καὶ τότ' ἔπειτ' ἀνάγοντο μετὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν·
τοῖσιν δ' ἴκμενον οὖρον ἵει ἑκάεργος Ἀπόλλων.
οἳ δ' ἱστὸν στήσαντ' ἀνά θ' ἱστία λευκὰ πέτασσαν·
ἐν δ' ἄνεμος πρῆσεν μέσον ἱστίον, ἀμφὶ δὲ κῦμα
στείρῃ πορφύρεον μεγάλ' ἴαχε νηὸς ἰούσης·
ἣ δ' ἔθεεν κατὰ κῦμα διαπρήσσουσα κέλευθον.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἵκοντο κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν,
νῆα πὲν οἵ γε μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν
ὑψοῦ ἐπὶ ψαμάθοις, ὑπὸ δ' ἕρματα μακρὰ τάνυσσαν,
αὐτοὶ δ' ἐσκίδναντο κατὰ κλισίας τε νέας τε.
    Αὐτὰρ ὃ μήνιε νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι,
διογενὴς Πηλέος υἱὸς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
οὔτε ποτ' εἰς ἀγορὴν πωλέσκετο κυδιάνειραν
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον, ἀλλὰ φθινύθεσκε φίλον κῆρ
αὖθι μένων, ποθέεσκε δ' ἀυτήν τε πτόλεμόν τε.
    Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐκ τοῖο δυωδεκάτη γένετ' ἠώς,
καὶ τότε δὴ πρὸς Ὄλυμπον ἴσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες
πάντες ἅμα, Ζεὺς δ' ἦρχε. Θέτις δ' οὐ λήθετ' ἐφετμέων
παιδὸς ἑοῦ, ἀλλ' ἥ γ' ἀνεδύσετο κῦμα θαλάσσης,
ἠερίη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὔλυμπόν τε.

„Krew wylewał — i królem był — a tak jak sługą?...
„Nie, za tę brankę — Grecya musi mi dać drugą...
— Nienasycony! krzyknął Achilles, zgłodniały
Na łup! a więcej branek łakomy, niż chwały!
Zajęty ciągle tylko zuchwałą grabieżą!
Myślałby kto, że wszystkie do ciebie należą
Dziewczyny i bogactwa, przez rycerzy krocie
Pojmane... wszystko twoje, co leży na flocie!
A my — sam dym łykamy tylko, paląc grody.
Słuchaj! — Jeżeli jakiej, królu, chcesz nagrody
Od wolnych... bo ja wolny tu przed tobą stoję —
Jeśli więc chcesz, to czekaj, aż weźmiemy Troję.
Wtenczas i ty pożywisz się, miast obdzieraczu,
Wśród płomieni, posoki, i wrzasku i płaczu...
Na to zaś król: „To ja się mam obedrzeć z łyka,
„A ty nic nie dasz?... patrzcie tego wojownika?
„Że silny, to już myśli, że jakie półboże,
„Nad Greki Pan — nademną królem — wszystko może!
„Nie, mówię wam, a próżnych słów nie będę tracić,
„Za brankę mi musicie po królewsku spłacić,
„Odliczywszy mi za nią złota góry spore...
„A nie — to pójdę i sam któremu odbiorę
„Jego brankę!... nie patrzę, na którego przyjdzie,
„Czy Ajax czy Ulisses — czy ty sam, Pelidzie!
„Choćbyście się wściekali, nic to nie pomoże...
„Zresztą czas to pokaże... A teraz na morze
„Spuśćmy łódź i wybierzmy sprawniejszych wioślarzy,
„A potem tę dziewicę przecudownej twarzy
„Który z was książąt przez fal przeprowadzi grzbiety.
„Ulisses mi to zrobi — albo też król Krety,
„Albo Ajax... a może też lepiej przystoi,
„Że sam Pelid — i siebie razem uspokoi,
„Podjąwszy się poselstwa, i Bogi ubłaga..."
— Na to Achilles — stokroć chmurniejszy, niż plaga
Niebieska — do zachwianej podobny kolumny,
„Tyranie! krzyknął, żółcią zaprawny i dumny!
Niewolniku łakomstwa własnego i zbytku!
Wiecznie tylko swojego patrzący pożytku,
Podły — a nam rycerzom włażący na plecy!
Nie wiem prawdziwie, za co my się bijem Grecy,

εὗρεν δ' εὐρύοπα Κρονίδην ἄτερ ἥμενον ἄλλων
ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμποιο.
καί ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο καὶ λάβε γούνων
σκαιῇ, δεξιτερῇ δ' ἄρ' ὑπ' ἀνθερεῶνος ἑλοῦσα
λισσομένη προσέειπε Δία Κρονίωνα ἄνακτα·
„Ζεῦ πάτερ, εἴ ποτε δή σε μετ' ἀθανάτοισιν ὄνησα
ἢ ἔπει ἢ ἔργῳ, τόδε μοι κρήηνον ἐέλδωρ·
τίμησόν μοι υἱόν, ὃς ὠκυμορώτατος ἄλλων
ἔπλετ'· ἀτάρ μιν νῦν γε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
ἠτίμησεν· ἑλὼν γὰρ ἔχει γέρας, αὐτὸς ἀπούρας.
ἀλλὰ σύ πέρ μιν τῖσον, Ὀλύμπιε μητίετα Ζεῦ·
τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος, ὄφρ' ἂν Ἀχαιοὶ
υἱὸν ἐμὸν τίσωσιν ὀφέλλωσίν τέ ἑ τιμῇ".
Ὣς φάτο· τὴν δ' οὔ τι προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
ἀλλ' ἀκέων δὴν ἧστο. Θέτις δ' ὡς ἥψατο γούνων,
ὣς ἔχετ' ἐμπεφυυῖα, καὶ εἴρετο δεύτερον αὖτις·
„νημερτὲς μὲν δή μοι ὑπόσχεο καὶ κατάνευσον
ἢ ἀπόειπ', ἐπεὶ οὔ τοι ἔπι δέος, ὄφρ' εὖ εἰδῶ
ὅσσον ἐγὼ μετὰ πᾶσιν ἀτιμοτάτη θεός εἰμι".
Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
„ἦ δὴ λοίγια ἔργ', ὅ τέ μ' ἐχθοδοπῆσαι ἐφήσεις
Ἥρῃ, ὅτ' ἄν μ' ἐρέθῃσιν ὀνειδείοις ἐπέεσσιν.
ἡ δὲ καὶ αὔτως μ' αἰὲν ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
νεικεῖ, καί τέ μέ φησι μάχῃ Τρώεσσιν ἀρήγειν.
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν αὖτις ἀπόστιχε, μή τι νοήσῃ
Ἥρη· ἐμοὶ δέ κε ταῦτα μελήσεται, ὄφρα τελέσσω.
εἰ δ' ἄγε τοι κεφαλῇ κατανεύσομαι, ὄφρα πεποίθῃς·
τοῦτο γὰρ ἐξ ἐμέθεν γε μετ' ἀθανάτοισι μέγιστον
τέκμωρ· οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον οὐδ' ἀπατηλὸν
οὐδ' ἀτελεύτητον, ὅ τι κεν κεφαλῇ κατανεύσω".
Ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων·
ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον.
Τώ γ' ὣς βουλεύσαντε διέτμαγεν· ἡ μὲν ἔπειτα
εἰς ἅλα ἆλτο βαθεῖαν ἀπ' αἰγλήεντος Ὀλύμπου,
Ζεὺς δὲ ἑὸν πρὸς δῶμα. θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἀνέσταν
ἐξ ἑδέων σφοῦ πατρὸς ἐναντίον· οὐδέ τις ἔτλη
μεῖναι ἐπερχόμενον, ἀλλ' ἀντίοι ἔσταν ἅπαντες.
ὣς ὁ μὲν ἔνθα καθέζετ' ἐπὶ θρόνου· οὐ δέ μιν Ἥρη
ἠγνοίησεν ἰδοῦσ', ὅτι οἱ συμφράσσατο βουλὰς

Dla czego ja sam twoje wypełniam rozkazy?
Wszak mi Trojanie żadnej dalekiej obrazy
Nie zadali... w spokojne mi państwo nie wpadli,
Żyt nie spalili — koni na łąkach nie kradli...
Daleko stąd się pasły moje tłuste stada —
W cichym kraju, gdzie jedno sam brzeg odpowiada
Grzmotowi srebrnej fali, złote żniwa stoją...
Dziś — ja sam nie wiem, za co szalony pod Troją
Ja — i wojska, krzywdami tylko tutaj płatne,
Nie za obelgi kraju, ale za prywatne
Krzywdy, zjechaliśmy się tu całe pół świata
Walczyć — za jakąś ot tam krzywdę twego brata;
Dotychczas nie zyskawszy nic dla siebie sami,
Tylko guzy i ciała okryte ranami,
Lub podłe fraszki, które trzeba było kupić
Krwią własną... I ty jeszcze i z tych mię chcesz złupić,
Z tych jeszcze?.. to, com dostał, całe ludu hordy
Wyrąbawszy — przez ogień i szable i mordy —
Tę okruszynę, co tak wygląda nikczemnie,
Tak mniejsza od twych łupów, jak ty sam odemnie,
Chcesz splądrować?.. Więc złoto do twego namiotu
Płynie — a ze mnie tylko morze krwi i potu?
Albo mi to oddają, czego wszyscy nie chcą,
I miłość własną próżnem kadzidłem podłechcą,
Bo sam wyznaj, tak ze mną czyniliście długo...
Ale odtąd ja waszym niewolnikiem, sługą
Nie będę! Mnie do kraju flota odprowadzi,
A z Trojanami sobie Atryd sam poradzi".
— Na to rzekł król: „Uciekaj... z serca tobie życzę,
„Uciekaj, ja na ciebie bynajmniej nie liczę.
„A na groźby też nie dbam, sercem się nie trwożę.
„Patrz, ilu tu rycerzy — Pan Bóg sam pomoże,
„A królestwu szwankować nie da i osobie!
„Nikomu tak nie cięży wyższość — ile tobie.
„Gdzie kłótnie, gdzie krew tryska, gdzie pożar wybucha,
„Tam ty — tam kąpiesz twego okropnego ducha!
„Silniejszyś jest od wielu ludzi — sam wyznaję,
„Ale i siłę — to Bóg człowiekowi daje;
„Więc uciekaj! — więc łodzie twoje kładź na wałach! —
„Więc panuj tam gdzieś sobie spokojnie na skałach!

ἀργυρόπεζα Θέτις, ϑυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.
αὐτίκα κερτομίοισι Δία Κρονίωνα προσηύδα·
„τίς δ᾽ αὖ τοι, δολομῆτα, ϑεῶν συμφράσσατο βουλάς;
αἰεί τοι φίλον ἐστὶν ἐμεῦ ἀπονόσφιν ἐόντα
κρυπτάδια φρονέοντα δικαζέμεν· οὐδέ τί πώ μοι
πρόφρων τέτληκας εἰπεῖν ἔπος ὅττι νοήσῃς“.
Τὴν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα πατὴρ ἀνδρῶν τε ϑεῶν τε·
„Ἥρη, μὴ δὴ πάντας ἐμοὺς ἐπιέλπεο μύϑους
εἰδήσειν· χαλεποί τοι ἔσοντ᾽ ἀλόχῳ περ ἐούσῃ.
ἀλλ᾽ ὃν μέν κ᾽ ἐπιεικὲς ἀκουέμεν, οὔ τις ἔπειτα
οὔτε ϑεῶν πρότερος τόν γ᾽ εἴσεται οὔτ᾽ ἀνϑρώπων·
ὃν δέ κ᾽ ἐγὼν ἀπάνευϑε ϑεῶν ἐϑέλωμι νοῆσαι,
μή τι σὺ ταῦτα ἕκαστα διείρεο μηδὲ μετάλλα“.
Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη·
„αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦϑον ἔειπες;
καὶ λίην σε πάρος γ᾽ οὔτ᾽ εἴρομαι οὔτε μεταλλῶ,
ἀλλὰ μάλ᾽ εὔκηλος τὰ φράζεαι, ἅσσ᾽ ἐϑέλῃσϑα.
νῦν δ᾽ αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα, μή σε παρείπῃ
ἀργυρόπεζα Θέτις, ϑυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος·
ἠερίη γὰρ σοί γε παρέζετο καὶ λάβε γούνων·
τῇ σ᾽ ὀίω κατανεῦσαι ἐτήτυμον, ὡς Ἀχιλῆα
τιμήσῃς, ὀλέσῃς δὲ πολέας ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν“.
Τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
„δαιμονίη, αἰεὶ μὲν ὀίεαι οὐδέ σε λήϑω·
πρῆξαι δ᾽ ἔμπης οὔ τι δυνήσεαι, ἀλλ᾽ ἀπὸ ϑυμοῦ
μᾶλλον ἐμοὶ ἔσεαι· τὸ δέ τοι καὶ ῥίγιον ἔσται.
εἰ δ᾽ οὕτω τοῦτ᾽ ἐστίν, ἐμοὶ μέλλει φίλον εἶναι.
ἀλλ᾽ ἀκέουσα κάϑησο, ἐμῷ δ᾽ ἐπιπείϑεο μύϑῳ.
μή νύ τοι οὐ χραίσμωσιν ὅσοι ϑεοί εἰσ᾽ ἐν Ὀλύμπῳ
ἆσσον ἰόνϑ᾽, ὅτε κέν τοι ἀάπτους χεῖρας ἐφείω“.
Ὣς ἔφατ᾽, ἔδδεισεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
καί ῥ᾽ ἀκέουσα καϑῆστο, ἐπιγνάμψασα φίλον κῆρ·
ὤχϑησαν δ᾽ ἀνὰ δῶμα Διὸς ϑεοὶ οὐρανίωνες.
τοῖσιν δ᾽ Ἥφαιστος κλυτοτέχνης ἦρχ᾽ ἀγορεύειν
μητρὶ φίλῃ ἐπὶ ἦρα φέρων λευκωλένῳ Ἥρῃ·
„ἦ δὴ λοίγια ἔργα τάδ᾽ ἔσσεται οὐδ᾽ ἔτ᾽ ἀνεκτά,
εἰ δὴ σφὼ ἕνεκα ϑνητῶν ἐριδαίνετον ὧδε,
ἐν δὲ ϑεοῖσι κολῳὸν ἐλαύνετον· οὐδέ τι δαιτὸς
ἐσϑλῆς ἔσσεται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χερείονα νικᾷ.
μητρὶ δ᾽ ἐγὼ παράφημι καὶ αὐτῇ περ νοεούσῃ

„Ja ciebie zatrzymywać i prosić nie każę,
„Tyle twój gniew, jak sobie twoję przyjaźń ważę:
„Jedź więc i Mirmidony twe trzymaj w pokorze!
„Ale tu — ja król — rządzę, panuję i trwożę,
„Ty ulegasz! i to wiedz, że gdy Chryzeidę
„Poślę, wnet do namiotu twego prosto idę,
„A choćby gwałtem — jeśli opór kto utrzyma —
„Wezmę ci błyskającą ciemnymi oczyma
„Bryskę twoję... Wtenczas to przeklniesz po sto razy
„Dumę twoję i skore do obelg wyrazy,
„I pokażesz w osobie swojej pełnej sromu,
„Że nad króla nikt wyższy — jedno Pan, Bóg gromu..."
— Słyszący taką mowę Achilles skamieniał,
Drżał cały — na przemiany potniał i czerwieniał,
Pierś mu się podnosiła — wściekłość i rozwaga
Walczą w nim, jak dwie wiedźmy... Gdy pierwsza przemaga,
To oczyma jak ognia pieczęciami piecze,
Już już na króla leci, zda się, że rozsiecze —
I znowu go rozsądek gdy zimny zatrzyma,
Stoi... i tylko błyska po Grekach oczyma.
W takich burzach gdy lewą prawicę zacisnął,
A prawą dobył miecza wpół z pochwy — i błysnął,
Gdy już miał biec, a cały zdawał się szalony,
Zbiegła z nieba Minerwa — z rozkazu Junony —
Równo sobie ważąca dwóch rycerzy losy.
Zbiegła i Achillesa porwawszy za włosy
Złote i rozwichrzone, wstrzymała w zamachu.
Nikt jej nie widział — stała ciemnościami strachu
Otoczona, sam tylko patrzy się w anioła
Achil i widzi oczu płomieniste koła
Świecące na powietrzu ogniście, i woła:
— „Przychodź, Minerwo — ręce do ciebie podnoszę!
Patrz! co ja cierpię... patrzaj, co od ludzi znoszę!
Patrz na tego Atryda bez czci i bez wiary!
Przychodź, świadkiem bądź razem obelgi i kary".
— Na to Minerwa: „Na to mię widzisz zjawioną,
Abym ci uciszyła gniewu pełne łono.
Poddaj się rozsądkowi i spuść się na Boga,
Juno każe... A to wiedz, że zarówno droga
Niebiosom gwiazda twoja, jak gwiazda Atryda.

πατρὶ φίλῳ ἐπὶ ἦρα φέρειν Διί, ὄφρα μὴ αὖτε
νεικείῃσι πατήρ, σὺν δ' ἡμῖν δαῖτα ταράξῃ.
εἴπερ γάρ κ' ἐθέλῃσιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητὴς
ἐξ ἑδέων στυφελίξαι· ὁ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν.
ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐπέεσσι καθάπτεσθαι μαλακοῖσιν·
αὐτίκ' ἔπειθ' ἵλαος Ὀλύμπιος ἔσσεται ἡμῖν".
Ὣς ἄρ' ἔφη, καὶ ἀναΐξας δέπας ἀμφικύπελλον
μητρὶ φίλῃ ἐν χειρὶ τίθει καί μιν προσέειπεν·
„τέτλαθι μῆτερ ἐμὴ καὶ ἀνάσχεο κηδομένη περ,
μή σε φίλην περ ἐοῦσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι
θεινομένην· τότε δ' οὔ τι δυνήσομαι ἀχνύμενός περ
χραισμεῖν· ἀργαλέος γὰρ Ὀλύμπιος ἀντιφέρεσθαι.
ἤδη γάρ με καὶ ἄλλοτ' ἀλεξέμεναι μεμαῶτα
ῥῖψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο.
πᾶν δ' ἦμαρ φερόμην, ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι
κάππεσον ἐν Λήμνῳ· ὀλίγος δ' ἔτι θυμὸς ἐνῆεν·
ἔνθα με Σίντιες ἄνδρες ἄφαρ κομίσαντο πεσόντα".
Ὣς φάτο, μείδησεν δὲ θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
μειδήσασα δὲ παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον.
αὐτὰρ ὁ τοῖς ἄλλοισι θεοῖς ἐνδέξια πᾶσιν
ᾠνοχόει γλυκὺ νέκταρ ἀπὸ κρητῆρος ἀφύσσων.
ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν,
ὡς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα.
Ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης,
οὐ μὲν φόρμιγγος περικαλλέος, ἣν ἔχ' Ἀπόλλων,
Μουσάων θ', αἳ ἄειδον ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατέδυ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
οἳ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἶκον δὲ ἕκαστος,
ἧχι ἑκάστῳ δῶμα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις
Ἥφαιστος ποίησεν ἰδυίῃσι πραπίδεσσι.
Ζεὺς δὲ πρὸς ὃν λέχος ἤϊ' Ὀλύμπιος ἀστεροπητής,
ἔνθα πάρος κοιμᾶθ', ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἱκάνοι·
ἔνθα καθεῦδ' ἀναβάς, παρὰ δὲ χρυσόθρονος Ἥρη.

Mów łagodnie, miecz schowaj — na Trojan się przyda —
A zawierz mi niebieskiej, która mą źrenicę
Niebieską wtrącam w złotą przyszłości świetlicę
I czytam jasno w przyszłej życia twego zorzy;
Zawierz, że ci Atryda tego upokorzy
Czas i wypadki same — tak że przed namiotem
Ujrzysz go z pokłonami dla ciebie i złotem".
— Na to Pelid: — „Łagodność mi wlałaś do ucha,
O Minerwo! gniew ciebie serdeczny posłucha,
A krzywdę swoję ludzką wam Bogom zostawi.
Kto Bogu, temu także Pan Bóg błogosławi..."
Rzekł; i pośród zdziwionych Greków — jak z kamienia —
Stał, patrząc ciągle w oczy miesięczne zjawienia,
Aż się cień boski w kręgi tysiączne rozprysnął
I wrócił w niebo. Wtenczas miecz do pochwy cisnął,
A sam ostatkiem gniewu wrząc, rzekł do Atryda:
— Greków to wstyd i ziemi tej całej ohyda,
Że cię nosi, straszydło z różnych jędz uwite!
Ty psie na twarzy, serce masz tchórzem podszyte!
Bo kiedyż cię widziano, podły, czego wartym
Gdziekolwiek — czy w zasadzkach, czy w boju otwartym?
Za tyłem zawsze wojska, jak szatan się wiłasz,
My giniem, a ty na śmierć rycerzy posyłasz;
Bo też to łatwiej włóczyć po obozie nogi,
Łatwiej okradać swoich — niż obdzierać wrogi!
I gdyby nie to, że cię nam na karki wwiodły
Losy... i gniew Jowisza, o łakomco podły,
Gdybym w Grekach swobodę znał i miłość bratnią:
To ta twoja obelga byłaby ostatnią.
Bo już... lecz zatrzymany tu byłem przez zmorę,
Słuchaj więc, oto berło na świadectwo biorę:
Na to martwe w niem drewno, na tę gałąź suchą
Przysięgam, że na jęki greckie zamknę ucho,
Że tak jako ta gałąź umarła zostanę
Wiecznie! na Styxu ognie przysięgam rumiane,
Na Jowisza tron złoty — na Olimpu chmury,
Że choćby tu z ciał waszych Hektor walił góry,
A z żył waszych lał morze i rzeki czerwone:
Nie przyjdę — choć wołany, na waszę obronę
Nie przyjdę! — a to poznasz wtedy, gwałcicielu,

Że człowiek jeden taki, jak ja, waży wielu;
Poznasz — w Trojańskich ci się to tarczach pokaże,
Ile ty wart, i wiele ja na polu ważę!"
— Rzekł; i z największym gniewem rzucił pośród Greków
Na ziemię berło, złote tysiącami ćwieków.
Rzekłbyś, że z garści rzucił złotymi gwiazdami —
I siadł — nie dbając, że nań król namarszczył brwiami.

A wtem dźwignął się z krzesła zwolna Nestor stary,
Pylijski król — szanowny i mądry bez miary,
Hamujący od dawna te rycerze szybkie.
Słowa mu z ust płynęły, jak miód, słodkie — lipkie —
Wnikające. Przy szmerze tej słodkiej wymowy
Dwa pokolenia przeszły — on zaś Nestorowy
Żył wiek, a swe pylijskie dobrze rządził Greki
Przez dwa (i coś na trzeci zachodząc) półwieki.
Ten w obozie przez wszystkich starzec poważany
Wstał i zaczął z powagą, przez wszystkich słuchany:

„O! jaki wstyd dla Greków — pociecha dla Troi,
„Gdy tu pomiędzy wami rzecz publiczna stoi
„Od kłóteń rozerwana... O! jakże to smutnie,
„Że nam przeciwne duchy wsiały takie kłótnie!...
„Wy młodzi — wy najpierwsi — we wszystkiem na czele,
„Na Boga! ten wasz ogień zagaśnie w popiele!
„Nie ważcie sobie lekce, co wam Nestor gada —
„Wielkim ja kiedyś królom byłem za sąsiada!
„Takich już nie obaczy ziemia... Któż dziś śmiało
„Z dawną Pirotousza porówna się chwałą?
„Z Dryjantesem odwagą, wziętością z Kneuszem,
„A cóż rzec z cudownikiem owym Tezeuszem,
„Albo choć z Polyfemem?... Tych ja wyliczyłem,
„Z którymi niegdyś ściśle i przyjaźnie żyłem,
„Będąc młody — palący się ogniem krwi żywej
„I uczciwą zazdrością ku sławie uczciwej.
„Straszni to byli ludzie — straszne wojowniki
„I łowce, czy to poszli z oszczepem na dziki,
„Czy na potworne jakie w pustyni straszydła
„Wpadli, tnąc łby centaurom, smokom z ognia skrzydła.
„Straszni ludzie! a często jednak radę brali

„Odemnie — nawet mądrość pewną przyznawali
„Mnie młodemu... Bywało, ci bohaterowie
„Nieraz mówią: słuchajmy, co nam Nestor powie.
„Toźby się i wam także posłuchać mnie zdało...
„Królu, nie bierz mu branki! wojsko mu ją dało.
„A ty też, Achillesie, spuść nieco z tej dumy,
„Niech król będzie nad nasze serca i rozumy!
„Ty pierwszy — tam gdzie człowiek sprawę mieczem czyni,
„Bogom podobny siłą — urodzon z Bogini;
„On — powagą wzniesiony i godnością trwoży
„Nad wszelkie syny boże — nad wszelki lud boży.
„Złączcie więc razem, złączcie niezgodne umysły!
„Niech siła i powaga wejdą w związek ścisły.
„Ty, królu, pozwól, że ja Achila złagodzę,
„A ty sam swego gniewu sobie ukróć wodze.
„A Boże broń — takiego nam stracić rycerza,
„Jak Achil, piorun wojska naszego i wieża..."
Skończył i usiadł. — Na to król ludów odrzecze:
„Lata twoje sędziwe, z ust miód słodki ciecze.
Ale powiedz, kto tego uhamuje ducha!
Królami on pogardza, nawet praw nie słucha!
Mająż mu wszyscy starsi uderzyć kolanem — — —
On ma być prawodawcą — i wszechwładnym panem?
Jemu wojsko — wodzowie — ja sam się pokłonię?
Któż zniesie taką dumę siedzącą przy tronie?
Czyliż mu tutaj siła za przywilej stanie,
Gdy — —"
Przerwał mu Achilles i krzyknął: — „Tyranie!
Mam za to, żem ci służył — żem wkładał na szyję
Twój łańcuch — nie zapomnę tego, póki żyję!
Żem dekretom bezprawnym ulegał, mam za to!
Idź i rozkazuj sługom — nie mnie, autokrato!
Weź Bryzejdę — choć mieczem zdobyta na wojnie
I przez naród przyznana — weźmiesz ją spokojnie...
Co do mnie, od spraw greckich ręce mam umyte.
Odtąd — walczyć nie będę za żadną kobietę.
Tę oddam — Bogi każą zapomnieć urazy.
Ale ty się nie skuszaj na gwałty dwa razy,
Bo drugi raz ci tytuł króla nie posłuży
I twoja krew się na tym ot mieczu zakurzy!"

Na tem ustała kłótnia — zakończona rada —
I rozeszła się wodzów poważna gromada.
Achilles z Patroklusem do swoich namiotów,
Atryd zaś na brzeg idzie... Tam wkrótce był gotów
Okręt o licznych wiosłach — na nim posadzona
Piękna Chryzeis — przydan od Agamemnona
Ulisses w przenajświętszym posła charakterze;
I cielce złotorogie w błagalnej ofierze
Ofiarowane, niższe zaległy pokłady.
Więc rozwinięto żagle i przez błękit blady
Poszła łódz...
Agamemnon zaś sam przedsiębierze
Oczyścić wojsko — święte zaczęto pacierze,
Wotywy, wodozlania, opłókania boże.
Myje się lud — wylewa czarne męty w morze.
Skróś, jak brzeg długi, leżą poświęcone w darze
Cielce, byki — kamienne Apolla ołtarze —
Na nich ogień — i wstęga dymu czarnowłosa
Wonności miłe bogom unosi w niebiosa.

Gdy tak wojsko zajęte za świętymi prosi,
W Agamemnonie gniew się na nowo podnosi.
Przy nim dwaj heroldowie stali do posługi,
Eurybates zwan jeden, a Taltybiusz drugi.
Do nich obu król krzyczy: „Wraz mi do namiotów
Achilowych po brankę, jeśli dać ją gotów!
Jeśliby się zaś wahał — człowiek niespokojny,
Powiedzcie mu, że przyjdę ja sam po nią zbrojny..."
Z niechęcią wypełniając srogi rozkaz pana,
Idzie brzegiem heroldów para zadumana —
Przychodzą. Namiot widzą do głębi otwarty —
Rycerz siedzi ponury, cichy, o broń wsparty —
Oba stanęli cicho w milczeniu na boku,
Nie śmieją ust otworzyć, ani pomknąć kroku —
Spuścili laski — niby zgaszone pochodnie —
O! piękny wstyd... Achilles wstawszy, rzekł łagodnie:

„Przecz nie wchodzicie? czemu stoicie u proga,
Święci posłowie ludzi, a czasem od Boga.
Wchodźcie! z czcią i pokojem będziecie przyjęci.

Do was ja, starce, żadnej nie czuję niechęci;
Wiem, co poselstwo wasze od króla mi niesie,
Wyście temu niewinni. — Spieszaj Patroklesie,
Przyprowadź Bryzeidę! — Wy zaś, ludzie święci,
Zapiszcie to, co powiem, głęboko w pamięci,
A z branką razem rzućcie to królowi w oczy,
Ten ślub: Że niech się Grecya krwią zraniona broczy,
Niech ginie, niech z całego obędzie się ciała,
Z krwi wysączy — to Achil tu jak trup, jak skała,
Tu... I ten król wścieczony — ten ohydny zdzierca,
W przestrachu, bez rozumu nad wojskiem — bez serca,
Niezdolny sobie w żadnej zaradzić potrzebie,
Zlęknie się i zrozpacza — wściekły sam na siebie..."
Rzekł. — A Patrokles brankę przyprowadził — Ona
Żałosna w uciszonym smutku pogrążona —
Idzie — pod ręce starzy heroldowie wiodą
Żałosne dziewczę, brzegiem kręconym nad wodą.

Achilles także w próżnym nie został namiocie.
Idzie na brzeg najdzikszy — siada przy fal grzmocie,
W błękit oczy utapia i siedzi, jak skała...
Z tych to błękitów niegdyś jego matka wstała.
On też nad niemi — we łzach — serdecznej goryczy
Siedzi i do krzyczących fal tę skargę krzyczy:

„O Matko, o Bogini rządząca tą wodą!
Oto ja syn twój, umrzeć przeznaczony młódo,
Pod takim smętnym losem miałem przecie prawo
Żywot mieć krótki, ale otoczony sławą!...
I patrz, co ze mną czynią Bogowie — co czyni
Ciskacz gromu — patrz, matko moja, o Bogini!
Także to dotrzymuje Jowisz obietnicy?
Otom zhańbion wydarciem miłej niewolnicy,
Zelżony przez Atryda, pod obelgą jęczę..."

Słyszy to biała Tetys, gdzie w podwodne tęcze
Zanurzona w pałacach boga Oceana,
Słyszy i z fal wytryska tak niespodziewana,
Jak widmo z mgły; do syna po fali przybiega,
Pyta o troskę — prosi — miłośnie nalega.

„Zwierz mi się, mówi, bożku przesrebrnego lica!
Ja matka — ja najlepsza twoja powiernica.“
Na to Achil westchnąwszy: — „Wiadomo ci pewnie
Wszystko wiedzącej Boży, Olimpu królewnie,
Żeśmy tu przypływając z naszą grecką flotą,
Zdobyli gród Apolla jasny — Tebę złotą,
Skąd zdobycz krwią żołnierzy i Greków czerwona
Była równo pomiędzy wodze podzielona.
W tym podziele dla Agi naszego Memnona
Przypadła, jak powszechna była na to zgoda,
Najcudniejsza dziewczyna — panna — Chryze młoda,
Boskie stworzenie, bogom ulana do miary...
O to się dziewczę zgłosił ojciec — kapłan stary;
Z podarunkiem i królów też ufając łasce,
Kapłan o złotem berle, w laurowej przepasce
Przyszedł — starzec kurzawą okryty podróżną;
Chciał płacić — błagał — jęczał: lecz wszystko napróżno.
Choć za nim brat królewski mówił — choć zdaleka
Za tym ojcem przemawiał głos każdego Greka:
Wszystko napróżno, Atryd był na prośby głuchy...
Wtenczas ojciec ów, Boga swojego i duchy
Zakląwszy, to uczynił, że Bóg słońca mściwy
Szelestem strzał i jękiem powietrznej cięciwy
W słońcu zaćmionem stanął, i wypuścił mory.
Wnet to odgadli nasze obożne znachory —
Wnet kapłan pojął krzywdę Bogom uczynioną.
Rósł gwar — ja sam kapłanom stanąłem obroną,
Zwołałem radę. — Na niej nasz kapłan proroczy
Królowi jego winę prosto oczy w oczy
Wypowiedział. Wtenczas to ten monarcha w gniewie
Niehamowny, przez chuci spalony zarzewie,
Cóż czyni?... Oto Chryzę oddaje, a za to
Bryzeidę, co była moich ran zapłatą,
Moich namiotów światłem — porywa mi w złości
Przeciwko wszelkiej wierze i sprawiedliwości
W obliczu Greków!... I gwałt taki krwi nie zrodzi?...
O! nie — Ty Matko, której białe skrzydło chodzi
Po niebieskich błękitach, gdzie jest gwiazdom droga,
Ty leć, ty nieś tę krzywdę syna przed tron Boga!
Wszak mi często mówiłaś, że Bóstwo czerwone

Piorunami... raz tobie winno swą obronę,
Gdy się przeciwko niemu — pod Olimp wysoki
Podniosły zbuntowanych aniołów obłoki;
Gdy sama Juno pawie skrzydła przeciw Panu,
I Duch mądrości — i Bóg straszny Oceanu
Podnieśli — zapalone straszną dumą duchy —
Gdy szli i Boga chcieli już okuć w łańcuchy:
Ty jedna, jeśli dobrze pamiętam... z otchłani,
Kędy leżeli twórce skał spiorunowani,
Wywołałaś straszydło dawno niewidziane,
Sturęczne, Bryjarejem na Olimpie zwane,
U nas zaś Egeonem... i duchów potopem
Pochwycony tron Boga, onymto Cyklopem
Podparłaś. Sam się Neptun cofnął przed tym chłopem,
Sama Juno — gdy on przez obłok różnotęczny,
Zaczął swój ruch okropny, wichrowy, sturęczny,
Cofnęła się — ukorzył się wnet Olimp cały,
Duchy się zlękły, Boga jednego wyznały,
Łańcuchy upuściły... To, matko, z zapałem
Powtórz, klęcząc przed Boga wielkim trybunałem;
Tą usługą — u kolan Boga położoną —
Skrusz go! niechaj na Greki spojrzy brwią zmarszczoną,
Niech je uciśnie!... Niech się ginącymi widzą!
Niech sobie tego króla, sprawcę nieszczęść, zbrzydzą!
Niech go samego wreszcie przymusi niedola
Spuścić głowę nad smętnią przegranego pola!
Niechaj krwawe — żałobne myśli go przymuszą
Wyznać się względem ducha mego — niższym duszą!..."

Na to Tetys: — „O! dziecię moje nieszczęśliwe,
Rzekła, a mówiąc, z oczu sypała łzy żywe,
Perły oceanowe — bogdajbym ja była
Nigdy cię przeciw sądom losów nie rodziła!...
Bo i krótko żyć tobie! i żyć taki smutek!...
Albo przynajmniej, gdyby jakikolwiek skutek
Miały matki pacierze — a ty był na wojnę
Nie przyjechał, lecz w kraju życie wiódł spokojne,
Ani się znalazł pod tym strasznym Ilionem,
Gdzie każda prawie chwila tobie grozi zgonem!...
A teraz — cóż ja mogę?... To jedno, uboga

Matka, że Twe modlitwy zaniosę przed Boga,
Że dotrę do samego Jowisza na tronie;
A ty, synu — nic nie czyń! czekaj, stój na stronie!...
Jowisz teraz z Bogami odszedł nieba stropów,
I udał się na ucztę — aż do Etyjopów,
Aż na kraniec ostatni gorącego świata,
Gdzie zwykle na dwanaście dni co roku lata
I widzialnie z duchami między ludźmi gości
Dla niesłychanej tego ludu niewinności,
W której się dziwnie kocha... Czekaj więc, aż z onych
Puszcz złotych — ludów czarnych — granitów czerwonych
Bogi wrócą na śnieżną Olimpu fortecę,
A wtenczas ja z prośbami twojemi polecę,
I one Jowiszowi samemu przełożę".

To rzekłszy, odstąpiła cokolwiek na morze
Piękna Tetys — na miejsce skąd wybłysła była,
I w otwarte się fale zielone wrzuciła;
A one ją wieńcami kapiącego śniegu
Zarzuciły. Sam Achil został się na brzegu
Zrozpaczony — —

Tymczasem Ulisses przybywa
Do Chryzy — dna złotego kotwicą zarywa,
Żagle powiązać każe; potem ofiar stada
Wychodzą na brzeg — Chryzys ostatnia wysiada,
Wygnanka — w swe rodzinne wraca okolice...
Sam Ulisses przecudną prowadzi dziewicę —
Prosto z nią do świątyni Feba... gdzie ją stawia
Przed ojcem i w te słowa do starca przemawia:

„Witaj, święty kapłanie! w kościół poświęcony
Wchodzę jako suplikant od Atryda strony.
Nietylkoć bez okupu dziewczę twoje hoże
Wracam — ofiarę jeszcze na ołtarz przywożę.
Bóg daj, aby się anioł tem ubłagał biały
A przestał na nas ciskać morowymi strzały.

Rzekł; a ojciec przyciskał już dzieweczkę oną
Próżno odszukiwaną, boleśnie straconą —

Rozradowany. Greki zaś już ołtarz święty
Otoczyli tłustymi byki i skopięty,
Na ręce zlali wody przeczyste, lustralne,
Przygotowali słone placki ubłagalne,
Kapłan nareszcie w strasznej wystąpił powadze,
Wzniósł ręce i niebieskie tak upraszał władze:

„Boże srebrnego łuka! o ty, który złotą
Cyllę napełniasz twoją świecącą istotą,
A na Tenedu fali zachodzisz i wracasz
I wyspę moję Chryzę cudownie ozłacasz:
Jeśli się to starego kapłana obrazy
Mściłeś, o Panie, takiej rozsianiem zarazy:
Bądźże mu teraz łaskaw, gdy twej łaski szuka,
Prosząc za ludźmi, a spuść twą cięciwę z łuka".

Tak Chryzes prosił — wnet go usłuchał Apollo.
Tymczasem Greki zboże pomieszane z solą
Sypią ówdzie, gdzie rogi nosi byk wspaniały;
Bydłu głowy podnoszą, rzną — i tną w kawały,
Ze skóry łupią, cząstki najlepsze z łopatek
Oczyszczone, w słoniny, srebrny liść i kwiatek
Ubrane, bogom święcą — składają na stronie;
Kapłan staje nad ogniem świętym, wznosi dłonie,
Poświęca Bogu jadło woniące — ofiarne,
Obrzędy święte pełni — wino leje czarne;
Ogień za modlitwami w niebo czyste goni,
W około młódź w złocone instrumenta dzwoni.
A gdy się zadość stało przez człowieka ręce
I ogień, gdy łopatki i wnętrza bydlęce
Poszły ofiarą bogom będącym daleko,
Resztę mięsiwa Greki rozdzielają — pieką,
Na stołach kładą, równo między sobą dzielą,
Sycą głód — potem winem swe duchy weselą.
Stokroć czara obchodzi młodzieńców gromadę
I wraca. Pieśń nareszcie zakończa biesiadę.
Już słońce zaszło w mroczne, mgliste oceany,
A oni jeszcze ciągną długie swe peany
I wyciągają długie, smętne nuty z ducha —
Brzmi powietrze, Apollo przyzwala — i słucha.

Tę noc przy łodziach spali; lecz skoro różana
Jutrzenka nad błękity boga Oceana
Rozsypała swe róże, oni ze dniem wstają,
Żagle podnoszą — wiążą — łódź czyszczą, zmywają,
Wiatr pomyślny napełnia żagle i wydyma —
Płyną — morze przed łodzią grzmi, pieni się, zżyma,
Nareszcie już Tenedos piaszczysty i złoty
Widzą i pomięszane z łodziami namioty.
Przybijają do brzegu — wyciągają nawę
Na piasek — sami idą zdać z poselstwa sprawę;
Weszli w obóz, z gwarną się pomięszali zgrają...

W Pelidzie zaś okropne gniewy nie ustają.
Pod namiotami swymi bezczynny się kładzie,
Ani go w boju widać, ani też na radzie.
Żuje zemstę — na wiatr zeń idzie próżno siła,
Mgła go ognistych, czarnych duchów otoczyła...

ADNOTATIO CRITICA

Textus Graeci recognoscendi officio suscepto hunc mihi finem proposui, ut memoria vetusta proferretur recentiorum criticorum tentaminibus abiectis, quae quidem genuinam carminum Homericorum formam resuscitatura haud raro malum malo curant. Equidem pristinum contextum digammi vi non perspecta saepius immutatum esse pro certo habeo, veteris Graecitatis formas parce obscuratas esse mihi persuasi, maximam vero cautionem adhibendam esse iudico, ne studiosius spondeorum pondus cum dactylorum volubilitate commutetur, quippe quae hexametri Homerici proprietatem extenuet et diluat, neve grammaticorum et lexicographorum testimoniis nimis confidamus, quibus plerumque lectiones coniecturis nixae proponantur. Principalem igitur ducem secutus sum codicem Venetum Marcianum 454 *(A)* ac spatium perexiguum, quod adnotationi concessum est, ita complere placuit, ut varietas lectionis accuratissime promeretur. Quam rationem eo libentius inii, quod etiam in nuperrima A. Ludwichii *(L)* recensione (Lipsiae 1902) solida et expressa celeberrimi libri imago desideratur neque anxia et minuta diligentia editorem doctissimum ab erroribus prohibuit. Ac nobis quidem praetermissionum et erratorum indicem texere haudquaquam in animo fuit; tantummodo per occasionem nonnulla perstrinxi, reliqua apparatus noster adferet, si Ludwichianus in contentionis iudicium vocabitur. Doleo autem, quod ipse spatii angustiis in exiguum gyrum compulsus quaestionem attingere non potui, quam interpungendi ratio in A observata movet; in aliud igitur tempus cognitio differenda est, nec tamen in textu constituendo e codicis traditione fructus capere neglexi.

2 ἡ cf. ἡ pro ἧ 27. 63 (quos locos L non animadvertit). 117. 138. 151 bis || 8 *ξυνέηκε* cf. *ἀέκοντος* 301, *παρήμενος* 421 et exempla a L neglecta *ἀφέλεσθε* 299, *ἀφέξει* 97 (A[1]), *κατέρεξεν* 361 (A[1]), *παρέζεο* 407, tum *ἀπόειπ'* 515 et adn. ad 30 || 9 ὁ eodemque modo ὁ 139. 191. 446. 474. 536, ἡ 348. 531, *οἱ* 312. 318. 472. 480. 606. Accentum articulus pronominis demonstrativi notione usurpatus habet in δ 12. 47 (ubi falso L: ὁ A[1], δ A[2]; scilicet accentus paululum evanuit cf. ad 48). 193. 239. 333. 404. 488. 581. 597 (sed ὁ A[1], quod non vidit L), ἡ 221. 520, *οἳ* 57. Ad prius genus pertinent lectiones ἡ δ'' 483 (ἡ δ' L) et *οἱ δ''* 314 (*οἱ δ'* L). 432 (*οἳ δ'* L) cf. *τὸν δ''* 428, *τὴν δ''* 511. 560, *τόφρα δ''* 509, quas scripturas L non memorat. Hinc 364. 391. 517 varietas *τὴν δὲ* A[1], *την δὲ* A[2] in-

telligitur (cf. etiam *τηνδὲ* 367) tum 327 *τὼ δ'ʾ* A^1, *τω δ'ʾ* A^2 (*τὼ δ'* A^2 apud L, qui de A^1 nihil exhibet); adde 199 *μεταδ'* (*μετα δ'* L) || 13 *φέρων τ'*] *φέροντ'* neque aliter 372 (*φέρον τ'* enotavit L; utrobique post *ϑύγατρα* punctum superius adponit A) || 15 *ἀνα-σκήπτρωι* cf. *ἀνὰ σκήπτρωι* 374; nostro loco *ἀνα* arcte cum substantivo cohaeret, minus recte *ἀνα σκήπτρωι* legit L nec rectius a nominibus segregat praepositiones *ἀνα* 53, *ἀπο* 598, *ἐνι* 91. 297. 333. 396, *ἐξ* 270, *ἐπι* 88. 168. 440. 462. 475. 509, *κατα* 40. 193. 229. 286. 318. 429. 487. 555, *μετα* 222. 368. 424. 516, *παρα* 305. 476, *περι* 303. 317, *συν* 389, *ὑπερ* 444. Accedant exempla a L praetermissa *ἐξεμέϑεν* 525 (A^1), *καταϑυμὸν* 136 (A^1), *μεταϑανάτοισιν* 503 (A^1), *παρανηυσὶ* 89, *συννηυσί* 179. Semel apud L 44 *κατουλύμποιο* recte scriptum extat; cf. insuper ad 30. 98. 208 || 17 *εὐκνήμιδες* || 18 *ἐχοντες* (nihil L, quamquam eiusdem generis scripturam commemorat 19. 38. 43. 48. 68. 70. 76. 78. 115 bis. 121. 133. 148. 170. 192. 210 bis. 227. 229. 232. 233. 242. 254 255. 271. 292. 293. 302. 321. 330. 335. 347. 355. 365. 369. 454. 482. 518. 573. 592. 599. 602; non adnotantur praeterea lectiones *ἐφατ'* 33, *ἐϑελον* 112, *εὼν* 131, *εστὲ* 258, *ἐμ'* 261 A^1, *αυτὸν* 463 A^1, *εέλδωρ* 504, *ἴδυίησι* 608, falso autem *ἀλλᾶγε* pro *ἀλλ' ἄγε* 62, *ἆρ* pro *ἀρ* exhibetur 46. 96, *δᾶρ* pro *δ' ἀρ* 501, tum *ἡ* pro *ἠ* 77; e contrario spiritus dilucide A offert in *ἀγαμέμνων* 94 et *ἵκωμαι* 139) || 19 *ἰκέσϑαι* (puncta litterae *ι* vocem incipienti superadiecta hic et 139 enotavit L, reliquis locis non respexit; in A praeterea semper recurrunt, quotiescumque *ι* cum vocali praegressa non coalescit. Equidem in contextu diaeresin vocalium *αι*, *ει*, *οι* propter *ἀναΐξας* 584, *κύδεϊ* 405, *προΐαψεν* 3 significandam esse censui) || 25 *ἀλλακακῶς* (silentio praeteriit L aeque ac 165 *ἀλλατὸ* cf. *ἀλλῆτοι* 140 cl. *οὐδῆν* 90, quam lectionem neglexit L) || 26 inc. f. 12^v || *κοίλη' σιν* (quam rationem L memorat 124. 168. 464. 567. 603, obscure significat 268. 336. 370. 402. 496. 558. 580, reticet non solum nostro loco, verum etiam 261. 271. 289. 296. 335. 397. 406. 420. 468. 493. 513. 518. 520. 553. 554. 609. 610; litteris superadiectis omissiones explentur 26. 268. 336. 370. 558. 580, emendationes adponuntur 124. 168. 402. 496. 603, vocales elisione detractae exhibentur 261. 271. 289. 296. 335. 397. 406. 420. 464. 468. 493. 513. 518. 520. 553. 554. 567. 609. 610) || 27 *ἠ* (ante *νῦν*) cf. ad 2 || 28 *μὴ* (sed *μή* 566; scripturam *τὴν* librarius in *τήν* mutavit 72, *ἀγαϑὸς* in *ἀγαϑός* 131, *ἣν ποτὲ* in *ἥν ποτε* 166, *συννηυσὶ* in *συννηυσί* 179, *καταστρὰτὸν* in *καταστρὰτόν* 318, quae exempla reticuit L perinde ac nostri loci memoriam; habet *χειρὶ* A^1, *χειρί* A^2 361; e contrario *οὖ* in *οὗ* mutatum est 86) || 29 *γήρας* A^1, *γηρας* A^2 || 30 *ἐνιοἴκωι* (potius quam *ἐνι οἴκωι* cf. ad 8 et 15; idem valet de *ἐπιοἴνοπα* 350, quam vocem L itidem dissecuit; adde testimonia omissa 528 A^1 *ἐπόφρύσι* et 530 *ἀπἀϑανάτοιο*) || 33 *ὡς* eademque ratione 43. 68. 245. 304. 318. 326. 345. 357. 446. 457. 511. 531. 536. 568. 584. 595. 601 neque aliter 188. 217, ubi varietatem non rettulit L; *ὧς* comparet 101. 513 || *ἐφατ'* (= 43) cf. ad 18 || 34 *ἀκεων* (cf. ad 2.

33, tum *ἀν* 143, *ειμ'* 420, *οὐτ'* 115. 548. 553 cl. *οὐτέ τι* 115; non enotavit L *ἀπολλων* 64, *οἰκαδ'* 179) || 38 *κίλλάν τε* eodemque modo 452 (non recte 38 *κίλλαν τε* ex A praebet L, 294 idem falso *ὅττί κεν* enotavit; observatur illa ratio praeterea 226. 237. 299. 490. 491. 594 cl. 115, negligitur 256 cl. *οὔτι μοι* 335, grammaticorum legem de enclisi infringit 41 A[2] || *ἶφι* || 40 *καταπίονα* cf. ad 15 || 41 *ἤδ'* (=65. 316; *ἤδ'* 96) || *τόδε μοι* A[1], *τόδέ μοι* A[2] cf. ad 38 || 43 *ὡς* cf. ad 33 || *ἔφατ'* || 44 *βῆ δε* (quod testimonium a L omissum propter particulam *δὲ* encliticis adnumeratam notabile est cf. Lehrs, Quaest. ep. p. 101) || *χωώμενος* (non *χοώμενος*) A[1] (etiam 481 *ἱστίων* A[1], *ἱστίον* A[2] neglexit L, adnotavit *πηλέως* A[1], *πηλέος* A[2] 489) || 46 *ἀρ* cf. ad 18 (etiam 68. 96. 101. 148. 292. 501. 584. 599 ante vocales non *ἄρ'*, sed forma monosyllaba occurrit, quae quidem ante consonantem posita firmatur 115) || 48 *ἀπάνευθε, νεῶν* cf. *στήθεσσιν, ἑοῖσι* 83, *κεν, ἵκωμαι* 139, *ἴαχε, νηὸς* 482, *ἀπονόσφιν, ἐόντα* 541, *ἐγὼν, ἀπάνευθε* 549, *ἐστὶν, ἐμοὶ* 564, ubi similiter formae littera paragogica instructae commate (305 *νηυσὶν . ἀχαιῶν* et 528 *ὀφρύσι . νεῦσε* punctum inferius habes) a sequentibus seiunguntur, tum *μήνιε, νηυσὶ* 488 et *κλέπτε . νόωι* 132, quibus locis lectiones *μήνιεν* et *κλέπτεν* praecavere librarius voluit; adde *ἄλλων, ἄ* 300, *μὲν, ὀΐεαι* 561 et *ἐὼν . ἄφενος* 171, *μὲν . ἀναστήσειεν* 191, ubi confusionis evitandae causa eadem signa adscripta sunt, cl. adnot. ad 86. 168. 301 || *μετὰ* A, non *μετα* A[1], *μετὰ* A[2] (accentus paene evanuit cf. ad 9) || *ἕηκε*

|| 51 inc. f. 13[r] || 53 *ἀναστρατὸν* cf. ad 15 || 57 *οἱ* cf. ad 9 || 60 *ἄψ* spiritum paene evanidum habet (*ἀψ* A[1], *ἄψ* A[2] apud L; cf. ad 48) || 62 *ἄγε* (=210. 302) cf. ad 18 || 63 *ἤ* cf. ad 2 || *ὀνειροπόλον* (quae coniunctionis nota occurrit 248 *ἡδυεπής*, 264 *πολύφημον*, 397 *κελαινεφέϊ*, 459 *αὐέρυσαν*, 493 *δυωδεκάτη*, 517 et 560 *νεφεληγερέτα*, 526 *παλινάγρετον*, 572 *ἐπίηιρα*, 578 *ἐπίηρα*, 601 *πρόπαν*, — adde 106 *οὐπώποτε*) || 64 *ἀπολλων* cf. ad 34 || 65 *ἤδ'* cf. ad 41 || 68 *ὡς* cf. ad 33 || *ἀρ* cf. ad 46 || 70 *τά τ' εόντα* || 72 *τὴν* A[1], *τήν* A[2] cf. ad 28 || 73 *ἔϋ* (non *ἐϋ* cf. 253) || 74 *διῒ φίλε* cf. 86 || 76 inc. f. 13[v] || *ὀμοσσον* || 77 *ἠ* (= *ἤ* cf. ad 18) || 78 *ῆ* (= *ἤ* cf. ad 18; eadem est ratio 229. 232. 254. 255. 293. 355. 518. 573) || 83 *στήθεσιν* A[1] (non observavit L, neque *ι* ad A[2] pertinere animadvertit 575. 577. 585) || 86 *οὐ*, (sed *οὐ* A[1]) *μὰ, γὰρ*, (disiunctionis signis particulae haud raro afficiuntur cf. praeter unicum exemplum a L prolatum *γάρ*, 557 commata post *ἂν* 232, *ἀρ* 599, *δὲ* 394. 596, *δὴ* 388. 574, *κε* 523; saepius etiam pronominum formis diastole adicitur e. gr. *ἃ* 289, *αἳ* 604, *ἐμὲ* 454, *ἐμὸν* 414, *ἣν* 412, *μιν* 506, *ὃ* 333. 336. 388, *οἳ* 251, *ὃν* 403, *ὃς* 505, *οὗ* 404, *σεο* 396, *σφὼ* 574, *τι* 301. Alia dedi ad 48. 168. 301) || *διῒ φίλον* cf. 74 || 88 *ἐπιχθονὶ* cf. ad 15 || *δερκόμενοιο* A[1] || 89 *παρανηυσὶ* cf. ad 15 || *χείρας* A[1] (=97; nihil enotavit L, quod etiam in 341 et 350 cadit, tum in contrarii generis exempla 170. 195. 301. 305. 384. 511 bis. 542. 574, quibuscum cf. 169. 188. 194. 220. 245. 255. 269. 330. 345. 401. 569. 595) || 90 *οὐδὴν* cf. ad 25 || 91 *'Αχαιῶν*] *ἐνιστρατῶι* (cf. ad

15) || 93 *οὖ τὰϱ* (sed *εἴ ταϱ* 65) || 96 *τούνεκ'* cf. 291 || *ἀϱ* (sic) cf. ad 46 || 97 *Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει*] *λοιμοῖο βαϱείας χεῖϱας* (*χεἰϱας* A^1 cf. 89) *ἀφέξει* (*ἀφἕξει* A^1 cf. ad 8) || 98 *ἀπὸ πατϱὶ* A^1, *ἀποπατϱὶ* A^2 cf. *ἐπιμέγαν* 233 (non *ἐπι μέγαν*) cl. adnotatione ad 15 || 101 inc. f. 14^r || *κατ'ἀϱ* A^1, *κατὰϱ* A^2 cf. ad 46 || 104 *εἴκτην* A, sed *ἴ* in rasura (non animadvertit L, qui rasuras referre neglexit praeterea 193. 230. 235. 280. 301. 350. 376. 390. 472. 523. 532. 601) || 105 *κὰκ'* cf. ad 269 (aliter 107) || 106 *οὐπώποτε* (sic; cf. 154. De coniunctionis signo cf. ad 63) || 107 *κάκ' ἐστι* || 108 *οὐδέτι πω* cf. 124 || 111 *ἀγλά'* cf. ad 269 || 112 *ἐθελον* cf. ad 18 || 113 *κλυταιμϋήστϱης* (= *κλυταιμνήστϱης* A^1, *κλυταιμήστϱης* A^2, quam scripturam in textum recipere non dubitavi; de abolitionis signo cf. 124) || 115 *οὐτ'* || *ἀϱ* || *οὐτέ τι* cf. 226. 299. 490. 491 et adn. ad 38 || *ἔϱγα* || 117 *ἠ* cf. ad 2 || 121 *ἐπειτα* || 124 *οὐδέτι πω̈* cf. ad 26 (punctis super *ου* scriptis, quae L non commemorat, emendationem *που* reiciendam esse significatur cf. 113) || 126 inc. f. 14^v || 129 *τϱοΐην* (verum videtur *Τϱφὴν* cf. Cobet, Miscellan. crit. p. 253) || 131 *ἀγαθὸς* A^1, *ἀγαθός* A^2 cf. ad 28 || *εὼν* cf. ad 18 || 133 *ἔμ'* cf. ad 269 || *αὐτως* (= *αὖτως* cf. 520 et La Roche, Homer. Textkrit. p. 210 sqq.) || 136 *καταθυμὸν* A^1 cf. ad 15 || 138 *ἠ* (cf. ad 2) ante *ὀδυσῆος* || 139 *ὁ* cf. ad 9 || 140 *ἀλλῆτοι* cf. ad 25 || 143 *ἀν* || *καλλιπάϱηον* (eademque ratione 184. 310. 323. 346. 369) || 148 *ἀϱ* cf. ad 46 || 149 *ὤιμοι* (= 414) || 151 inc. f. 15^r || *ἠ* utrobique cf. ad 2 || 156 *ἐπειῆ* cf. ad 169 || 158 *σοἰ*] *σὺ* cf. *νοί* pro *νύ* 566 || 165 *ἀλλατὸ* cf. ad 25 || 166 *ἦν ποτὲ* A^1 cf. ad 28 || 168 *ἐπινῆας* cf. ad 15 || *ἐπὴ̇ν κε, κάμω* (= *ἐπὴν κεκάμω* A^1, *ἐπεί κε κάμω* A^2 cf. ad 26; non recte *κεκάμω* profert L; disiunctionis nota etiam in *εὖ, ναιόμενον* 164 comparet cf. ad 48 et 86) || 169 *ἐπειῆ* A^1, *ἐπειὴ* A^2 (sic; cf. La Roche o. l. p. 267 sq. et v. l. ad 156) || 170 *ἴμεν* || *κοϱωνῖσιν* (ut videtur) A^1, *κοϱωνίσιν* A^2 || 174 *παϱ'* || 176 inc. f. 15^v || *δέ μοι ἐσσὶ* || 177 damnavit Aristarchus || 178 *καϱτεϱος* (sine accentu) *ἐσσὶ* (*ἐσσι* A^1 ut vid.) Nihil vidit L, falso autem 229 *λώϊον ἐστι* enotavit. Enclisin neglectam habes in *φέϱτεϱος εἰμὶ* 186 A^1 (recte 516), *δέ μοι ἐσσὶ* 176 (aliter 280), *ἅ μοι ἐστὶ* 300 (nec tamen 114; 63. 169. 281. 581), e contrario *κάκ' ἐστι* 107 legitur (sed *τοῦτ' ἐστίν* 564) || *πού σοι* || 179 *οἰκαδ'* cf. ad 34 || *συννηυσὶ* A^1, *συννηυσί* A^2 cf. ad 15 et 28 || 182 *ἔμ'* cf. ad 269 || 184 *καλλιπάϱηον* || 186 *φέϱτεϱος εἰμὶ* A^1 || 187 *φᾶσθαι* cf. ad 188 || 188 *ὡς* cf. ad 33 || *φᾶτο* A^1 cf. v. l. ad 245. 345. 511 cl. *φᾶσθαι* 187; sine varietate *φάτο* extat 357. 595 || 191 *ὁ* cf. ad 9 || 192 *ἦε* || 193 *ἕως* || *ὤϱμαινε* A, sed *αι* in rasura (cf. v. l. *ὤϱμενε*) || *καταθυμόν* cf. ad 15 || 194 *ξῖφος* A^1 cf. 220 (*ξίφος* 210) || 195 *θεᾶ* A^1 (= 401 et 595; *θεὰ* 1. 55. 206. 208. 280) || 197 *Πηλείωνος* in A legi falso significare videtur L || 199 *ἀχιλλεὺς* (non *ἀχιλλεύς*) A^1 || *μεταδ'* cf. ad 9 et 199 || 201 inc. f. 16^r || *καί μην* (ut vid.) A^1 cf. 332 (nostro loco nihil adnotavit L) || 203 *ἰδῆι* || 204 *τελέεσθαι*] *τετελέσθαι* || 205 *ὀλέσσῃ*] *ὀλέσσαι* || 208 *πϱοδὲ* (non *πϱο δὲ* cf. ad 15. 30. 98; similiter L peccavit in *ἀμφιδὲ* 481, *καταδὲ* 436, *παϱαδὲ* 611, *ἐπιδ'* 462, *ὑποδ'* 486, cf. etiam

μεταδ' 199) || 209 κηδόμενος τε A[1] || 210 ἄγε || ἐριδος || 213 τρεῖς A[1] || 216 εἰρύσασθαι cf. 141. 190. 308. (435). 485 || 217 ὡς cf. ad 33 || 220 ξῖφος A[1] cf. 194 || 222 μεταδαίμονας cf. ad 15 || 224 προσσέειπε (ut vid.) A[1] (posterior littera erasa est) || 226 inc. f. 16ᵛ || οὐτέ ποτ' cf. ad 38 || 227 ἴέναι || 229 ἦ || καταστρατὸν cf. ad 15 || 230 σέθεν, non σεθεν A (cf. 186) || εἴτηι (sic) A, sed ι priore loco in rasura (haudquaquam εἴπηι dederat A[1]) || 232 ἦ || 233 ἐκ || ἐπιμέγαν cf. ad 98 || 235 ἐπειδὴ || ὄρεσσι A, sed σι in rasura || 237 φύλλά τε cf. ad 38 || 242 ἀν || 243 ἐνδόθι A[1] || 245 ὡς cf. ad 33 || φᾶτο A[1] cf. ad 188 || 251 inc. f. 17ʳ || 253 ἔϋ cf. 73 || 254 ὢ || ἦ || 255 ἦ || γηθῆσαι A[1] || 258 βουλὴν A[1], βουλῆι A[2] || εστὲ cf. ad 18 || 260 ὑμῖν] ἡμῖν || 261 οὔποτ' ἐμ' A[1] (cf. ad 18), οὔποτέ μ' A[2] (ἔμ' in hac versus sede apud Homerum non comparet; de littera superaddita cf. ad 26) || versum (265) Θησέα τ' Αἰγείδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισι(ν) non adgnoscit A || 268 ἀπόλεσαν cf. ad 26 || 269 μὲθ' ὁμίλεον (de μὲθ', quam scripturam L silentio pressit, cf. ἀγλὰ' 111, ἔμ' et ἐμ' 133. 182. 271, θὶν' 350, κὰκ' 105 cl. ἦδ' 41. 65. 316) || ἐλθῶν A[1] || 270 ἐξαπίης cf. ad 15 || 271 ἐμ' cf. ad 26 et 268 || 274 πείθεσθε A[1] || ὕμμες cf. 335 || 275 ἀποαιρέο (sic), fortasse recte || 277 inc. f. 17ᵛ || πηλείδ' ἦθελ' || 280 δέ σε A, sed δέ σ in rasura || 286 καταμοῖραν cf. ad 15 || 289 ἄ. τιν' cf. ad 26 || 291 τοὔνεκά οἱ (aliter 96) || 292 ἀρ cf. ad 46 || 293 ἦ || 296 σήμαιν' cf. ad 26 || ἔγωγ ἔτι (sic) || versum damnavit Aristarchus || 297 ἐνιφρεσὶ cf. ad 15 || 299 οὔτέ τωι cf. ad 38 || ἀφέλεσθέ γε A[1], ἀφἔλεσθέ γε A[2] cf. ad 8 || 300 ἅ μοι ἐστὶ || 301 φέροις, ἂν (ἂ͂ν A[1]), ἑλὼν (de disiunctionis signo cf. ad 48. 86. 168) || ἀἔκοντος cf. ad 8 (sed ἀέκοντε 327, ἀέκουσ' 348, ἀέκοντος 430) || ἐμεῖο A, sed ο in rasura || 302 inc. f. 18ʳ || ἄγε || 303 περιδουρὶ cf. ad 15 || 304 ὡς cf. ad 33 || 308 μαχησαμένω] μαχεσσαμένω cf. La Roche, Hom. Textkrit. p. 308 sq. || 305 ἀγορῆν A[1] || παρανηυσὶν cf. ad 15 || 310 καλλιπάρηον || 312 οἱ cf. ad 9 || 314 οἱ δ' cf. ad 9 || 316 ἦδ' cf. ad 41 || 317 ἑλισσομένη || περικαπνῶι cf. ad 15 || 318 ὡς cf. ad 33 || οἱ cf. ad 9 || καταστρὰτὸν A[1], καταστρὰτόν A[2] cf. ad 15 et 28 || 321 ἔσαν || 323 καλλιπάρηον || 324 δώιησιν || 326 ὡς cf. ad 33 || 327 inc. f. 18ᵛ || τω δ' (τὼ δ' A[1]) cf. ad 9 || ἀκέοντε] ἀέκοντε A; corr. Bentleius || 330 ἄρα || τῶ A[1] || 332 τί μην A[1], τί μιν A[2] cf. 201 (ubi nihil L animadvertit) || 333 ἐνιφρεσὶ cf. ad 15 || 335 ἴτ' cf. ad 26 || οὔτι μοι cf. ad 38 || ὕμμες cf. 274 || 336 ὁ, σφῶϊ cf. ad 26 (de commate post ὁ cf. ad 86) || 341 ἀμύναι A[1] || 344 μαχεοίατ'] μαχέοιντο A; corr. Bentleius || 345 ὡς cf. ad 33 || φᾶτο A[1] cf. ad 188 || 346 καλλιπάρηον || 347 ἴτην || 348 ἡ cf. ad 9 || ἀκέουσ'] ἀέκουσ' A; corr. Nauckius || 350 θὶν' cf. ad 269 || πολίης A[1] || ὁρόων A, sed ο in rasura (ὁρώων A[1]?) || ἐπιοἶνοπα cf. ad 30 || 352 inc. f. 19ʳ || 355 ἦ || 357 ὡς cf. ad 33 || 359 ἠΰτ' ὁμίχλη || 361 χειρὶ A[1] || κατέρεξεν A[1] cf. ad 8 || 363 ἐξαύδα cf. ad 579 || 364 τὴν δὲ A[1], την δὲ A[2] cf. ad 9 || βαρυστενάχων falso ex A enovit L cf. ad 413 || 365 ἡ || 367 τηνδὲ cf. ad 9 et 364 || 368 μετασφίσιν cf. ad 15 || 369 ἕλον || καλλιπάρηον || 370 αὖ cf. ad 26 || 372